

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2119111

**ZHODNOTENIE PRÍSTUPU LEADER V REGIONÁLNO
M ZDRUŽENÍ DOLNÁ NITRA, O.Z.**

2010

Petra Zaujecová, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**ZHODNOTENIE PRÍSTUPU LEADER V REGIONÁLNO
M ZDRUŽENÍ DOLNÁ NITRA, O.Z.**

Diplomová práca

Študijný program:	Manažment rozvoja vidieckej krajiny a vidieckeho turizmu
Študijný odbor:	3.3.5. Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra regionálneho rozvoja
Školiteľ:	Maroš Valach, Ing.

Nitra 2010

Petra Zaujecová, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Petra Zaujecová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Zhodnotenie prístupu LEADER v Regionálnom združení Dolná Nitra, o.z.“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 30. apríla 2010

.....

Petra Zaujecová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pánovi Ing. Marošovi Valachovi za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

Táto práca sa zaoberá témou vidieckeho prostredia, integrovaným rozvojom vidieka a pozitívnymi efektmi iniciatívy LEADER na kvalitu života jeho obyvateľstva. Faktory, ktoré sa bežne prehliadajú, ako napríklad tie, ktoré majú vplyv na sociálne prostredie ktoré je prvoradé pre život človeka sú dnes predmetom záujmu odbornej literatúry. Občianske spoločenstvo sa stalo hlavnou prioritou programových stratégií ako v Európe tak aj na celom svete. Základom je zahrnúť čo najviac sociálnych vrstiev a subjektov aby sa rozhodnutia vykonávali na príslušnej úrovni štátu, regiónu alebo samosprávy. Spomínaný prístup je viditeľný v politike EÚ, v podmienkach na predkladanie projektov na poskytnutie finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ. Posledných 7 rokov Slovenská republika hľadala funkčný systém lokálneho partnerstva, ktorý by umožnil zapojenie sa verejnosti do riešenia rôznych problémov. LEADER je inovatívny prístup politiky rozvoja vidieka EÚ. Je to metóda mobilizácie a realizácie rozvoja vidieka na lokálnej úrovni vidieckych komunít, ktorá musí byť realizovaná sériou opatrení. Skúsenosti dokazujú, že LEADER sa môže stať skutočným prínosom pre každodenný život obyvateľov žijúcich vo vidieckom prostredí. Práca je zameraná na uplatňovanie prístupu LEADER v RZ Dolná Nitra. Verejno-súkromné partnerstvo RZ Dolná Nitra sa nachádza v juhovýchodnej časti okresu Nitra. Tvorí ho 11 obcí, najväčšie zastúpenie majú obce s počtom obyvateľov od 1000 do 2000. Vlastná práca pozostáva z opisu procesu vzniku RZ, z jeho charakteristiky, hodnotenia SWOT analýzy, problémovej analýzy, stratégie a vízie. Strategický cieľ, ktorý vyplynul z výberu rozvojových priorít a merateľnej dlhodobej kvalitatívnej zmeny v území znie: **„Zvýšiť štandard života obyvateľov RZ Dolná Nitra celkovým zatraktívením územia a vytvorením udržateľnej kvality životného prostredia do roku 2015“**. V práci sú ďalej uvedené jednotlivé ciele a opatrenia vo väzbe na prístup LEADER, finančné prostriedky vyčlenené na jednotlivé opatrenia, analýza hodnotiacich a monitorovacích ukazovateľov, orgány RZ a ich kompetencie, finančné zdroje RZ, spôsob jej propagácie a pripravované projekty.

Kľúčové slová

Vidiecke prostredie, integrovaný rozvoj vidieka, zdroje Európskej únie, LEADER, RZ Dolná Nitra, integrovaná stratégia rozvoja územia.

Abstract

This work deals with the theme of the rural areas, integrated rural development and with positive effect of the LEADER approach on the quality of its population living. Factors that are normally overlooked, such as those having to do with the social surroundings in which people lead their lives, are now the subject of renewed interest in the extensive literature produced in this area. Civic society has become one of the most important priorities of the programme strategies in Europe, as well as in the whole world. The aim is to involve as many social groups and subjects as possible in the decision making in the particular state, region or municipality. Above mentioned attitude is also well visible in the policies of EU and in the conditions for projects submitted to be financed from the EU resources. In past several years, the Slovak Republic has sought to have a functioning system of local partnership and to involve public in solving different problems. LEADER is an innovative way in the EU rural development policy. It is rather a method of mobilisation and realisation of rural development in local rural communities that must be realized through given set of measures. Experience shows that LEADER could be a real contribution in everyday life of people in rural areas. The paper focuses on the application of the LEADER approach in the RZ Dolná Nitra. Public-private partnership RZ Dolná Nitra is situated in the southeastern part of the district of Nitra. It comprises 11 villages, most villages have a representation of the number of inhabitants from 1000 to 2000. The actual work consists of a description of the process of RZ Dolná Nitra characteristics, evaluation of the SWOT analysis, problem analysis, strategy and vision. Strategic objective, which resulted from the choice of development priorities and measurable long-term qualitative change in the territory of the following: **"Raise the standard of life of the RZ Dolná Nitra overall attractiveness of the territory and the creation of sustainable environmental quality by 2015"**. The work shall be referred to the various objectives and actions in relation to the LEADER approach, funding of the individual measures, analysis of evaluation and monitoring indicators, authorities of partnership, the method of publicity and upcoming projects.

Key words

Rural areas, integrated rural development, EU sources, LEADER, RZ Dolná Nitra, integrated area development strategy.

Obsah

Obsah

Úvod.....	8
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	11
1.1 Vymedzenie pojmu „vidiek“	11
1.2 Vymedzenie pojmu „rozvoj vidieka“	14
1.3 Vymedzenie pojmu „integrovaný rozvoj vidieka“ a jeho princípy.....	16
1.4 Podpora rozvoja vidieka.....	18
1.4.1 Národný strategický referenčný rámec	18
1.4.2 Program rozvoja vidieka.....	20
1.5 LEADER	21
1.5.1 Vývoj prístupu LEADER	23
1.5.2 Hlavné znaky prístupu LEADER	27
1.5.3 Význam prístupu LEADER pre Slovensko	31
2 Cieľ práce.....	36
3 Metodika práce	37
4 Výsledky práce	39
4.1 Postup výberu miestnych akčných skupín.....	39
4.2 Príprava na LEADER v Nitrianskom kraji.....	41
4.3 Charakteristika Regiónu Dolná Nitra	44
4.4 Proces vzniku Regionálneho združenia Dolná Nitra	46
4.5 Charakteristika Regionálneho združenia Dolná Nitra	47
4.6 Hodnotenie stratégie	51
4.6.1 SWOT analýza.....	51
4.6.2 Problémová analýza	53
4.6.3 Vízia.....	54
4.6.4 Stratégia	55
5 Návrh na využitie výsledkov	73
Záver	75
Zoznam použitej literatúry	77
Prílohy.....	81

Zoznam skratiek a značiek

ERDF - Európsky fond regionálneho rozvoja
ESF - Európsky sociálny fond
EÚ - Európska únia
FO - Fyzická osoba
HP - Horizontálne priority
ISRÚ - Integrovaná stratégia územia
MAS - Miestna akčná skupina
MPSR - Ministerstvo pôdohospodárstva SR
NSK - Nitriansky samosprávny kraj
NFP- Nenávratný finančný príspevok
NSRR- Národný strategický referenčný rámec
OP- Operačný program
PO- Právnická osoba
PRV- Program rozvoja vidieka
RZ- Regionálne združenie
RZ DN -.Regionálne združenie Dolná Nitra
SR- Slovenská republika
UPD- Územnoplánovacia dokumentácia
VÚC - Vyšší územný celok

Úvod

Efektívne využívanie krajiny prispieva k ekonomickému úžitku, ovplyvňuje ekologickú stabilitu, krajinotvorbu a v konečnom dôsledku výrazne ovplyvňuje aj život jej obyvateľov. Až 60 % obyvateľov členských krajín Európskej únie žije vo vidieckych oblastiach, ktoré tvoria viac ako 90% územia Európskej únie. Vidiecky priestor na Slovensku zaberá 86 % územia, obýva ho 43 % z celkového počtu obyvateľov. Predstavuje heterogénnu štruktúru vyžívania prírodných zdrojov, ľudských a ekonomických zdrojov.

Územia ktoré disponujú zdrojmi sú otvorené svojmu okolitému prostrediu a pružne reagujú na zmeny (ekonomické, sociálne, politické). Krajina však nie je homogénnym celkom. Tvoria ju aj územia, ktoré nie sú schopné reagovať na štrukturálne zmeny vyvolané trhovými silami. Takéto územia si vyžadujú osobitnú pomoc hospodárskej politiky štátu prostredníctvom regionálnej hospodárskej politiky. Medzi takéto územia zaraďujeme aj vidiecke regióny. Rozvoj vidieckych regiónov je nevyhnutný na podporu zamestnanosti daného regiónu, zvýšenie dôchodkov jeho obyvateľstva a tiež k zabezpečeniu potravinovej bezpečnosti.

Jedným z nástrojov na podporu rozvoja vidieckych regiónov je regionálna politika. Regionálna politika je nástrojom finančnej solidarity a hybnou silou súdržnosti a hospodárskej integrácie. Vznikla v 70. Rokoch, v období štrukturálnych zmien priemyselných aglomerácií Západnej Európy. Ako odpoveď na zmeny v poľnohospodárskej prvovýrobe a iné rozvojové trendy Európske hospodárske spoločenstvo postupne vytvorilo fondy na podporu štrukturálnych zmien- Štrukturálne fondy. Slúžili na podporu postihnutých regiónov , najmä na podporu rozvoja malého a stredného podnikania v sekundárnej a terciárnej sfére. Nástroje vyvolali tlak na rozvoj nových zručností, vedomostí a hlavne na postoj pasívnych občanov, ktorí začali aktívne pôsobiť na trhu práce.

Endogénny rozvoj nie je možné zabezpečiť iba horizontálnymi nástrojmi, ktoré fungujú v praxi ako nadácie, úvery, fondy, dotácie, alebo prichádzajúca pomoc z európskych štrukturálnych fondov. Pôsobia individuálne a podporujú jednotlivé projekty, ktorých nositeľmi sú jednotliví partneri v regióne, mikroregióne alebo obci. Dôležitý je aj prísun vonkajších investícií a zdrojov, ktoré majú podporovať tvorbu

partnerstiev a zapájať do rozvoja regiónu všetky zainteresované sektory na úrovni regiónu. Takému prístupu hovoríme Integrovaný prístup rozvoja regiónov.

Jediným nástrojom integrovaného rozvoja vidieka v rámci politiky EU je program LEADER. Integrovaným je preto, lebo podporuje finančne verejno-súkromné partnerstvá v definovanom vidieckom priestore a ich programy rozvoja. Partnerstvá v tomto priestore tvoria farmári, podnikatelia v službách, v cestovnom ruchu, v ľahkom priemysle, predstavitelia samosprávy, kultúry, občianskeho života. Všetci títo zainteresovaní tvoria partnerstvo, spoločne zostavujú program rozvoja, ktorý môže byť podporený z programu LEADER. Taktiež rozhodujú o tom, ktoré projekty budú v danom území finančne podporované. Tento prístup umožňuje lepšie koordinovať sociálno-ekonomický rozvoj, umožňuje súlad investovania a rozhodovania a zvyšuje programovacie a manažérske schopnosti ľudí vo vidieckom priestore.

Je nevyhnutné, aby bol teritoriálne orientovaný integrovaný rozvoj podporený vertikálnymi nástrojmi, kedy sa financie pridelujú na program. Takto funguje program LEADER v EÚ, alebo program PRODER v Španielsku a program POMO vo Fínsku. Endogénny rozvoj by mal byť založený na vnútorných zdrojoch. Potreba implementácie vonkajších ľudských, materiálnych alebo finančných zdrojov je individuálna, posudzuje sa na základe auditu zdrojov územia a SWOT analýzy.

Prístup LEADER nabáda vidiecke oblasti, ako najlepšie využiť svoje aktíva, aby hľadali a skúmali nové spôsoby, ako sa stať konkurencieschopnými, a ako prekonať problémy, ktorým môžu čeliť. Týmto spôsobom LEADER prispieva k zlepšovaniu kvality života širšieho obyvateľstva vo vidieckych oblastiach.

Integrovaný rozvoj vidieka je inovatívny prístup k rozvoju vidieka, založený na územnom princípe. Je organizovaný predovšetkým zvnútra, zdola nahor a integrovane, čo znamená, že obec alebo vidiecky mikroregión, si rieši samostatne ako celok svoje potreby a problémy. Kľúčoví účastníci sú hlavní formalizovaní partneri alebo neformálni lídri, ktorí majú právomoc rozhodovať o tom, čo sa v území stane.

V práci vysvetlíme jednotlivé základné pojmy potrebné pre pochopenie danej problematiky. Zadefinujeme pojmy vidiek, rozvoj vidieka a integrovaný rozvoj vidieka.

V rámci kapitoly Podpora rozvoja vidieka si vysvetlíme hlavné priority, ciele a východiská NSRR, vymenujeme fondy, z ktorých je NSRR financovaný. Zadefinujeme jednotlivé osi dokumentu Program rozvoja vidieka.

Vysvetlíme vývoj prístupu LEADER, jeho pojem, hlavné znaky, kritériá tvoriace prístup LEADER, opatrenia osi 4 LEADER, realizáciu iniciatívy LEADER na miestnej úrovni, význam a kritériá oprávnenosti prístupu LEADER. Zadefinujeme prijímateľov podpory, miestne akčné skupiny a ich špecifiká.

Poukážeme na prípravu na program LEADER v Nitrianskom kraji, proces vzniku RZ Dolná Nitra, charakteristiku združenia, zhodnotíme jednotlivé súčasti Integrovannej stratégie rozvoja území RZ Dolná Nitra (SWOT analýza, problémová analýza, vízia, stratégia). Zadefinujeme jednotlivé ciele a opatrenia vo väzbe na prístup LEADER, vyčlenené finančné prostriedky na dané opatrenia, zanalyzujeme hodnotiace a monitorovacie ukazovatele, popíšeme orgány RZ a ich kompetencie, finančné zdroje RZ, spôsob propagácie RZ a pripravované projekty.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

V tejto časti ide o teoretické vymedzenie pojmov vidiek, rozvoj vidieka, integrovaný rozvoj vidieka a prístup LEADER.

1.1 Vymedzenie pojmu „vidiek“

Vidiek – priestor mimo mestského osídlenia, vyznačujúci sa nižšou hustotou obyvateľstva žijúceho predovšetkým v dedinách, prevažne poľnohospodárskou produkciou spojenou so zvýšenou závislosťou na prírode, tradičnejším životným štýlom, vyššou sociálnou kontrolou, menšou sociálnou heterogenitou, zníženou profesijnou ponukou. (JANDOUREK,2001).

Vidiek je jednou z oblastí spoločnosti, ktorá je odlišná a svojrázna z hľadiska priestorového, historického, kultúrneho, sociálneho, výrobného, seberealizačného, obytného, rekreačného atď. Tým ovplyvňuje celú spoločnosť, vrátane tej časti populácie, ktorá ho neobýva.

Pojem vidiek tak možno chápať v zmysle geografickom, ako aj v zmysle sociálnom. V prvej významovej rovine znamená celú mimomestskú prírodnú oblasť, v druhom slova zmysle znamená ľudské osídlenie (dedinu, osadu, obec), ktorého špecifický sociálno-psychologický (mentalita obyvateľov) i sociologický charakter (sociálne prejavy, zložky života, funkcie) je určený jeho špecifickou sociálnou situáciou. (MORAVČÍKOVÁ, KUČÍRKOVÁ, 2003).

Vidiek je priestor v krajine mimo mestskej zástavby a priemyslových zón, kde prichádza k poľnohospodárskej výrobe a kde sú sídelnými jednotkami vidieckej komunity-dediny. V súčasnej rurálnej sociológii sa opúšťa ideologicky ladený pohľad na vidiek ako na „voľný“ priestor k vyrovnaní rozporu medzi mestom a dedinou a zdôrazňujú sa viac komparatívne hodnoty vidieka. (LAPKA, GOTTLIEB, 2000).

Hlavné znaky vidieckych sídel:

a) Prostredie – prevažne prírodné, priamy styk s prírodou, zo sociálneho hľadiska homogénne.

- b) Osídlenie – decentralizované, tvorené jednotlivými obcami rôznych veľkostných kategórií (do 5 000 obyvateľov) s nízkou hustotou obyvateľstva (do 100 obyvateľov na km²).
- c) Vybavenosť – nekompletná a nedostatočná štruktúra.
- d) Bývanie – prevažuje osobné vlastníctvo, poľnohospodárske usadlosti, rodinné domy, v porovnaní s mestom nižšia vybavenosť.
- e) Skupinová štruktúra – jednoduchšia, menej početná, prevládajú neformálne skupiny.
- f) Sociálny status – pôsobí hlavne pripísaný a vrozený.
- g) Sociálne role – ich výkon je orientovaný väčšinou dovnútra spoločenstva a na zachovanie jeho existencie, sú charakteristické dodržiavaním tradičného, konzervatívneho správania, čo súvisí s obtiažnym zavádzaním a prehrávaním nových rolí.
- h) Sociálna stratifikácia – pomerne pevná a málo pohyblivá.
- i) Sociálna mobilita – málo intenzívna, migrácia smerom do mesta, úzke okruhy výberu partnerov.
- j) Sociálne kontakty – skôr priame, menej početné, osobné, neformálne a trvalé, lokálne obmedzené (príbuzenské, susedské).
- k) Sociálne inštitúcie – význam neformálnych skupín (napr. rodiny, rodu).
- l) Autority – cirkev, dedičná moc, predkovia, vek.
- m) Sociálne normy – prevažuje zvykové a tradíciou normované správanie.
- n) Solidarita – mechanická, ktorá spočíva v súdržnosti na základe neformálnych vzťahov. (MORA VČÍKOVÁ, KUČÍRKOVÁ, 2003).

Podľa TEJA (2004) „vidiecke územia zahŕňujú obyvateľstvo, pôdu a ostatné zdroje nachádzajúce sa v danej krajine v malých sídlach mimo priameho ekonomického vplyvu veľkých mestských centier. Vidiek je územný alebo priestorový pojem. Nie je obmedzený žiadnym špecifickým využitím krajiny, stupňom ekonomického zdravia, alebo sektorom ekonomiky“. Vidiecke regióny sú vymedzené na základe uvedeného podielom obyvateľstva žijúcim na vidieku. To znamená, že regióny s podielom obyvateľstva žijúceho na vidieku vyšším ako 50 % sú vidiecke regióny.

Dedina – malé sídlo, ktorého charakteristickými črtami je relatívne malý počet obyvateľov (2 000 – 5 000), silná sociálna kontrola, vysoký podiel poľnohospodárskej

produkcie, majetková a emotívna väzba obyvateľov k pôde, izolovanosť od mestskej kultúry, zvýšený význam tradícií. Proces urbanizácie mnohé z týchto črt v súčasnosti značne relativizuje. (JANDOUREK, 2001).

Viacerí autori (BELAJOVÁ, SIEBENMANNOVÁ , 1999, FÁZIKOVÁ, STEHLÍKOVÁ,LACINA, 1998) charakterizujú vidiecku krajinu ako riedko osídlené územie, ktoré na základe historického vývoja využíva vo svojich ekonomických aktivitách primárne surovinné zdroje (poľnohospodárska pôda, drevo, nerastné suroviny, atraktívne krajinné prostredie)

TEJ (2004) definuje vidiecke oblasti na základe nasledovných indikátorov:

- hustota obyvateľov > 100 obyvateľov/km²,
- podiel zamestnaných v poľnohospodárstve > priemer EÚ za posledné tri roky,
- miera nezamestnanosti > priemer EÚ za posledné tri roky.

Základné charakteristiky regiónov SR podľa stupňa rurality sú uvedené v tabuľke 1.(FÁZIKOVÁ, 2003).

Tab. 1

Základné charakteristiky regiónov SR podľa stupňa rurality

Typ regiónov	Počet obyvateľov (osoby)	Počet obyvateľov (%)	Výmera územia (km ²)	Podiel na výmere (%)
urbanizované	664765	12,35	609,85	1,24
prechodné	2517076	46,75	19879,17	40,54
vidiecke	2201775	40,90	28544,19	58,22

Zdroj: (FÁZIKOVÁ, 2003).

Z prístupov vedúcich k vymedzeniu vidieckych oblastí sa môže zdať, že pri charakterizovaní vidieka sa používajú takmer rovnaké kritériá. Krajiny aplikujú pre definovanie vidieckych oblastí také ukazovatele, ktoré čo presnejšie popisujú základné znaky vidieckych oblastí: nízka hustota obyvateľov, rozptýlené osídlenie vo veľkých

územiach, ohraničená veľkosť obcí a dominantné postavenie poľnohospodárskych aktivít. Na druhej strane tieto ukazovatele vypovedajú o problémoch, ktorým sú vidiecke územia nútené čeliť.

Na základe uvedeného môžeme kritériá vymedzujúce vidiecke oblasti rozdeliť do 2 skupín:

- a) Základné- hustota obyvateľstva na km², ktorá úzko súvisí s koncentráciou výrobcov a spotrebiteľov v území.
- b) Doplnujúce- podiel obyvateľstva žijúceho na vidieku, zamestnanosť v poľnohospodárstve, miera nezamestnanosti.

Niektoré vlastnosti vidieckych oblastí (napr. nízka hustota obyvateľstva) pôsobia destimulačne na ekonomický rozvoj. Tým sú vidiecke oblasti stavané do pozície menej rozvinutých a vyžadujú si osobitné zásahy zo strany štátu. (DUBECOVÁ, 2000).

1.2 Vymedzenie pojmu „rozvoj vidieka“

Rozvoj vidieka zahŕňa v seba dve dimenzie, ktoré sa vnímajú a interpretujú podľa toho, aký cieľ chceme dosiahnuť.

Prvá dimenzia vychádza zo sektorového využitia prírodných zdrojov lokalizovaných vo vidieckom priestore – vo vidieckej krajine. Hospodárom a ochrancom vidieckej krajiny je pôdohospodárstvo a jeho odvetvia (poľnohospodárstvo, lesníctvo, vodné hospodárstvo). Preto sa rozvoj vidieka často spája len s rozvojom pôdohospodárstva a jeho odvetviami. V realite táto dimenzia odráža úlohu pôdohospodárstva v rozvoji vidieka.

Druhá dimenzia chápe a vysvetľuje rozvoj vidieka vo väzbe na proces urbanizácie a s ním spojených vidieckych osád. Účinky rozvoja vidieckych sídiel sa prejavujú v sociálno- ekonomickej rovine. V realite táto dimenzia odráža úlohu sídla a samosprávy v rozvoji vidieka.

V podstate ide o dva rozdielne, ale vzájomne súvisiace pohľady, ale aj dopady na vidiecky priestor. Vidiecky rozvoj sa teda uskutočňuje dvoma líniami :

- odvetvovou, za ktorou je potrebné vidieť pôdohospodárske odvetvia a ich vplyv na rozvoj vidieka cez výrobné a inštitucionálne jednotky pôsobiace na každej rozvojovej úrovni,

- sídelnou, za ktorou je potrebné vidieť sídla so svojimi samosprávnymi orgánmi, podnikateľov z rôznych výrobných a nevýrobných odvetví, ďalšie organizačné jednotky verejnej správy a predstaviteľov vytvárajúcich občiansku spoločnosť.

(FÁZIKOVÁ, 2005).

Za všeobecné ciele rozvoja vidieka bez ohľadu na stupeň dôležitosti môžeme považovať:

- podpora konkurencie schopnosti vidieckych oblastí,
- udržať vidiecke obyvateľstvo a zabrániť ďalšej emigrácii,
- zabezpečiť štandardné podmienky pre život vidieckej populácie (porovnateľné so štátnym priemerom),
- diverzifikovať ekonomickú základňu vidieka posunom od primárneho sektora k aktivitám sekundárneho a terciárneho sektora,
- zabezpečiť rastúci príjem domácnostiam zaoberajúcich sa poľnohospodárstvom,
- -ochraňovať a zveľaďovať prírodné prostredie a kultúrne dedičstvo.

Politika rozvoja vidieka pritom nie je sektorovou politikou, ale politikou multisektorovou. Potom poľnohospodárska politika, politika rozvoja priemyslu, cestovného ruchu, sociálna politika, krajinné plánovanie, rozvoj miestnych komunít, doprava a infraštruktúra, ako aj politika životného prostredia sú súčasťou politiky rozvoja vidieka. (DUBECOVÁ, 2000).

Rozvoj vidieckych regiónov vyžaduje obsiahle konanie, ktoré sa vysporiada so vzájomne prepletenými krízami a problémovými oblasťami a otvorí nové cesty využitia príležitostí. To znamená:

1. Hospodárska, environmentálna, poľnohospodárska, kultúrna a sociálna politika nemôžu už viac fungovať nezávisle od seba. Musia byť navzájom prepojené v jednom integrovanom rozvoji vidieka.
2. Pre vidiecke regióny je potrebné vyvinúť nové špecifické podporné nástroje odlišné od nástrojov aplikovaných v rozvinutých oblastiach.
3. Na realizáciu rozvojových zámerov využívať úspešné a osvedčené pôsobenie verejno-súkromných partnerstiev. (Toto je mimoriadne dôležité najmä v bývalom „Ostbloku“, kde pojmy ako súkromník, podnikateľ a p. často vnímajú občania a žiaľ aj niektorí politici ako

negatívnu referenciu alebo dokonca ako nepriateľský živel. Preto nikdy nie je dost' zdôrazňovania užitočnosti a významu súkromnej iniciatívy pre rozvoj vidieka).

4. Vyžadovať, aby spracovávané programy rozvoja vidieka boli nadsektorové. Prípady sektorového prístupu neriešiť sankciami a pokutami, ale pozitívnou diskrimináciou - pochvalami alebo zvýšením podpory za každý prípad odbúrania niektorého sektorového prístupu.

5. Moderná regionálna politika musí byť mnohoraká aj strategicky, musí uplatňovať opatrenia, ktoré sú zamerané na to, aby celoplošne a v rôznych tematických oblastiach ďalej rozvíjali vidiecke regióny, hlavne tie, ktoré ekonomická a infraštrukturálna podpora nezasahuje alebo zasahuje len okrajovo.

[cit 2008-02-19 10:47] <http://www.vipa.sk/modules.php?name=News&file=article&sid=17>

1.3 Vymedzenie pojmu „integrováný rozvoj vidieka“

Integrácia obcí ako politicko-administratívny a správny proces bol jedným z článkov „socialistickej prestavby“ sídelnej štruktúry v širšom chápaní. Z celkového počtu takmer 800 administratívnych zmien obcí v SR za obdobie 40 rokov 86% malo integračnú povahu. Proces integrácie prebiehal najintenzívnejšie v rokoch 1970-1980 a to najmä v okresoch Považská Bystrica, Nitra, Trenčín, Trnava, Žilina. Z jednotlivých typov administratívnych zmien integračného charakteru bolo najfrekvencovanejšie pričlenenie vidieckych obcí k mestám. Z celkového prírastku miest SR integrácia tvorila až 33%. Integračný proces spôsobil najväčší zásah do štruktúry administratívno-územných jednotiek za celé 20. storočie. (SLAVÍK, 1994).

Integrovaný rozvoj je rozvoj vidieckeho priestoru, z pohľadu potrieb spoločnosti ako určitého demokratického princípu, ktorý by mal byť podporený zodpovedajúcou finančnou solidaritou. To znamená, že vidiek by mal byť zaujímavým ekonomickým miestom pre ľudí v ňom žijúcich a aktívnym životným priestorom i rekreačným prostredím pre celú spoločnosť. Pritom je potrebné, prostredníctvom rešpektovania regionálnych zvláštností v kontexte so súčasnými potrebami zaistiť, aby dosahovanie týchto cieľov nemalo podobu i krátkodobu zameraných ekonomických úvah. Potreba zaistiť integrováný rozvoj vidieka znamená podporiť jeho výrobné a ekologické funkcie a funkcie verejných

statkov spoločným úsilím celej spoločnosti, ako jej dlhodobej investície. (MORAČÍKOVÁ, KUČÍRKOVÁ, 2003).

Integrovaný rozvoj vidieka je taký rozvoj, ktorý zohľadňuje konkrétne územie a jeho danosti i problémy a prináša riešenia šité presne na jeho mieru. Rozhodovanie o jeho rozvoji nie je v rukách národnej vlády, ale miestneho partnerstva všetkých kľúčových inštitúcií, podnikateľských subjektov a združení, ktoré pôsobia v území a sú aj realizátormi nástrojov všetkých typov miestneho rozvoja. Čiže miestni aktéri sami rozhodujú o tom, na čo sa použijú finančné prostriedky pre dosiahnutie miestneho sociálneho a ekonomického rozvoja. Toto miestne partnerstvo sa v hore menovaných mikroregiónoch začalo formovať už v priebehu prvej etapy projektu a bolo možné sledovať veľký záujem o prístup LEADER, o možnosť byť súčasťou verejno – súkromného partnerstva a rozhodovať o dôležitých veciach na najnižšej úrovni a pritom rešpektovať názory obyvateľov daného územia.

[cit 2008-02-05 16:09] <<http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=1467>>

Integrácia znamená:

- zintenzívnenie európskych konfrontácií o vidieku, viac medzinárodných stretnutí a diskusií, výmena skúseností,
- frekventovanejší systém európskych súťaží na tému vidiek, viac inšpirácií a motivácií, viac poznatkov,
- posilnenie interdisciplinárnosti v rozvoji a udržateľnosti vidieka, vysokoškolské a stredoškolské zamerania na vidiek, príprava odborníkov,
- medzinárodná koncepcia osvetu vidieka, ekonomická podpora EÚ na vydávanie časopisu pre dediny s prekladmi do národných jazykov, vzdelávanie vidieka.

[cit2008-02-1910:51]

<http://www.vipa.sk/modules.php?name=News&file=article&sid=176>

Podľa DOWERA (2004) „Integrovaný rozvoj vidieka je koncipovaný tak, aby posilnil občiansku spoločnosť a stimuloval vznik a rozvoj partnerstiev, čerpajúc pritom zo skúsenosti z programu LEADER.“

1.4 Podpora rozvoja vidieka

Členské štáty Spoločenstva majú šancu vytvárať si svoje stratégie pre rozvoj vidieka na základe strategických usmernení prijatých Radou. Stratégie pre rozvoj vidieka tvoria referenčný rámec pre prijímanie programov rozvoja vidieka. Je preto dôležité, aby programovanie rozvoja vidieka bolo v súlade s národnými prioritami a prioritami Spoločenstva, a doplnené o poľnohospodársku trhovú politiku, politiku súdržnosti, a na národnej úrovni aby bolo prepojené i s programami hospodárskeho a sociálneho rozvoja na úrovni NUTS II, resp. NUTS III. A je vecou každej členskej krajiny ako si stanoví ciele, aké mechanizmy bude uplatňovať pri realizácii cieľov a aký objem verejných zdrojov uvoľní z rozpočtu pre naplnenie prijatých cieľov a opatrení politiky rozvoja vidieka a štrukturálnej politiky.

1.4.1 Národný strategický referenčný rámec

Je základným strategickým dokumentom Slovenskej republiky pre využívanie fondov Európskej únie v rokoch 2007 – 2013. Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v budúcom programovom období. Strategický cieľ na roky 2007 – 2013 je formulovaný: „Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“.

Cieľ Konvergencia

V cieľ Konvergencia sa finančná podpora z fondov ERDF a ESF prioritne sústreďuje na regióny, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa za tri posledné roky pred prijatím nových nariadení nedosiahol 75% priemeru krajín rozšírenej EÚ. V prípade Slovenska je to jej celé územie s výnimkou Bratislavského kraja.

Pri financovaní z Kohézneho fondu cieľ Konvergencia pokryje členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok za tri posledné roky pred prijatím nariadení nedosiahol 90% priemeru krajín rozšírenej EÚ a ktoré majú konvergenčný program. Tieto kritériá Slovensko spĺňa celým svojím územím.

Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Na čerpanie podpory v ciele Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť sú oprávnené oblasti, ktoré nespádajú do cieľa Konvergencia – čo je v prípade Slovenska Bratislavský kraj.

Stratégia NSRR je postavená na troch strategických prioritách a ich troch cieľoch, ktoré sa bude snažiť prostredníctvom financovania projektov v programovom období 2007 – 2013 naplniť strategické priority:

1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť

2. Vedomostná ekonomika

3. Ľudské zdroje

Stratégia NSRR zároveň definuje horizontálne priority, ktoré vplývajú na ciele NSRR v štyroch oblastiach. Zmyslom každej z horizontálnych priorit je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorit NSRR.

Horizontálne priority:

1. Marginalizované rómske komunity

2. Rovnosť príležitostí

3. Trvalo udržateľný rozvoj

4. Informačná spoločnosť

6 operačných programov pre cieľ Konvergencia, z toho:

- 4 operačné programy spolufinancované z ERDF pokrývajúce celú SR okrem Bratislavského kraja (Regionálny operačný program, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo);
- 2 operačné programy spolufinancované z ERDF a KF pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja (OP Doprava a OP Životné prostredie);

3 operačné programy spoločné pre obidva ciele – cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, t.j. pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja, z toho:

- 1 spolufinancovaný z ERDF (OP Výskum a vývoj),
- 2 spolufinancované z ESF (OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie).

(Národný strategický referenčný rámec 2007-2013).

Výška finančnej alokácie pre Slovensko na jednotlivé ciele kohéznej politiky z fondov EÚ je uvedená v tabuľke 2.

Tab. 2

Financovanie NSRR

Ciele kohéznej politiky EÚ	Fondy EÚ	Finančná alokácia pre Slovensko na daný cieľ kohéznej politiky EÚ v EUR	
		v stálych cenách	v bežných cenách
Konvergencia	ŠF + KF	9 638 999 602	10 911 601 421
	ŠF	6 214 921 468	7 012 862 858
	KF	3 424 078 134	3 898 738 563
Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť	ŠF	108 782 757 + transfer z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj 289 275 001	122 603 156 + transfer z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj 326 415 373
Európska územná spolupráca	ŠF	201 606 786	227 284 545
Celkom	ŠF + KF	10 238 664 146	11 587 904 495

Zdroj: (Národný strategický referenčný rámec 2007-2013).

1.4.2 Program rozvoja vidieka

V polovici decembra 2007 vláda schválila Národný strategický plán rozvoja vidieka (PRV) pre programovacie obdobie 2007 – 2013, ktorý zahŕňa celé území SR vrátane Bratislavského kraja. PRV je realizovaný prostredníctvom 4 osí zameraných na zvýšenie konkurencieschopnosti, ochranu a zlepšenie kvality životného prostredia, diverzifikáciu, či zvyšovanie kvality života na vidieku.

Os 1 Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Os 2 Zlepšenie životného prostredia a krajiny

Os 3 Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Os 4 Realizácia prístupu LEADER

-opatrenie Implementácia integrovaných stratégií rozvoja mikroregiónu,

-opatrenie Vykonávanie projektov spolupráce,

-opatrenie Chod miestnej akčnej skupiny.

Vláda predpokladá, že rámcový program bude mať pozitívny dopad na obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry a verejný sektor prostredníctvom podpory produktívneho poľnohospodárstva, spracovateľského priemyslu a lesného hospodárstva vo väzbe na modernizáciu, inovácie a reštrukturalizáciu a odovzdávanie vedomostí v rámci agropodnikateľského a lesného sektora. Program by mal naďalej pozitívnym smerom ovplyvniť ochranu životného prostredia ako aj zlepšenie životného prostredia na vidieku prostredníctvom zachovania biodiverzity, kvality vôd, pôd a zmiernením klimatických zmien. Okrem toho prispeje k vytváraniu pracovných príležitostí, podpore ekonomických aktivít na vidieku a mobilizácii rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach. (Program rozvoja vidieka 2007-2013).

1.5 LEADER

Prístup LEADER vznikol z iniciatívy Európskej komisie začiatkom deväťdesiatych rokov ako pilotný projekt pre podporu integrovaných aktivít alebo rozvojových schém, ktoré sú programované a realizované výhradne na miestnej úrovni. (TVRDOŇOVÁ, J. , 2007).

LEADER je súčasťou osi 4 Programu rozvoja vidieka, ktorej hlavným cieľom je zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva.

LEADER je skratka pre „Linky akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky“ je to skôr metóda mobilizácie a realizácie rozvoja vidieka v miestnych vidieckych spoločenstvách než pevný súbor opatrení, ktoré treba zrealizovať. Môže hrať dôležitú úlohu v podpore novátorských reakcií na staré a nové problémy vidieka a stáva sa akýmsi „laboratóriom“ pre budovanie miestnych schopností a testovanie nových spôsobov plnenia potrieb vidieckych spoločenstiev, môže zohrať významnú úlohu v pomoci vidieckym oblastiam v nových a budúcich členských štátoch EÚ, aby sa prispôbili dnešným meniacim sa skutočnostiam. (Prístup LEADER: Základný sprievodca, 2006).

Program LEADER sa implementuje ako Spoločná iniciatíva EÚ od roku 1991 a od svojho spustenia predstavoval pre vidiek nový nástroj, prostredníctvom ktorého sa začali na vidieku aktivizovať miestni aktéri a začal sa uplatňovať prístup zdola – nahor.

(Program rozvoja vidieka 2007-2013).

LEADER zohráva zásadnú úlohu pri podporovaní novátorstva na vidieku a otvára miestnemu rozvoju nové cesty. Jednou z novátorských ciest je spoznávanie a rozvíjanie miestnych zdrojov a potenciálu. Nové príležitosti na rozvoj sa nehľadajú vždy ľahko. Takýto výskum si vyžaduje veľa dobrovoľnej práce, tvorivosti a konzultácie s miestnym obyvateľstvom.

Novátorstvo podľa iniciatívy LEADER sa pokladá za „niečo nové pre miestnu oblasť,“ lebo miestne pilotné stratégie môžu financovať experimentálne činnosti, ktoré by inak neboli finančne kryté.

(LEADER+ Magazín 2/2005).

LEADER je dobre fungujúci nástroj v pomerne rôznych situáciách a druhoch oblastí, ktorý prispôsobuje tvorbu vidieckych politík mimoriadnej rozmanitosti potrieb vidieckych oblastí. Z týchto dôvodov sa stal neoddeliteľnou súčasťou politiky rozvoja vidieka.

LEADER nabáda vidiecke oblasti, aby skúmali nové spôsoby, ako sa stať alebo zostať konkurencieschopnými, ako najlepšie využiť svoje aktíva, a ako prekonať problémy, ktorým môžu čeliť, napr. starnúce obyvateľstvo, nízka úroveň poskytovania služieb, alebo nedostatok pracovných príležitostí. Týmto spôsobom LEADER prispieva k zlepšovaniu kvality života farmárskych rodín vo vidieckych oblastiach, ako aj širšieho vidieckeho obyvateľstva.

(Prístup LEADER: Základný sprievodca, 2006).

LEADER je spôsob podpory vidieckych oblastí cestou integrovaného rozvoja vidieka – podpory rozvoja jeho vnútorného potenciálu s dôrazom na zachovanie identity a regionálnych špecifik a využitím jeho vnútornej organizácie. LEADER je prístup určený pre mikroregióny, regióny menšie ako samosprávny kraj.

[cit 2010- 02-27]

<<http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=1062>>

PAVLÍKOVÁ (2006) uvádza „V Českej republike a v ostatných európskych štátoch prebiehajú veľmi časté stretnutia predstaviteľov MAS. Tieto semináre slúžia k vzájomnej výmene skúseností a informácií o postupe pri príprave projektov riešenia problémov a možnostiach ďalšej spolupráce. Doteraz získané priebežné hodnotenia programu LEADER ukazujú, že iniciatíva založená na miestnom partnerstve je efektívnou metódou, ktorá motivuje obyvateľov a subjekty na vidieku k činnostiam a postupom

smerujúcim k rozvoju vidieckych oblastí. Využitie dobrých znalostí miestnych aktérov o problematických oblastiach, ale aj o rozvojovom potenciály daného regiónu sa jednoznačne odráža v kvalite pripravovaných projektov a ich výslednej realizácii.“

1.5.1 Vývoj prístupu LEADER

Iniciatíva LEADER sa zrodila v kontexte prvej reformy štrukturálnych fondov (1989 – 1993). Komisia predstavila Spoločenstvu iniciatívy ako nástroj na podporu opatrení mimoriadneho záujmu pre Spoločenstvo (ako napríklad nadnárodná spolupráca), aby sa zaviedli a otestovali nové metódy, nové koncepty v perspektíve ich integrácie do hlavných programov.

Prístupu LEADER z hľadiska vývoja členíme na iniciatívy:

- LEADER I (1991-1994),
- LEADER II (1994-1999),
- LEADER+ (2000-2006),
- LEADER (2007-2013).

V roku 1992 po prvýkrát otvorila možnosť finančne podporiť aktivity ekonomického rozvoja vidieckych oblastí prostredníctvom Európskej iniciatívy LEADER I. Zapojilo sa do nej asi dvesto miestnych akčných skupín členských štátov EÚ, väčšinou veľmi úspešne. (TVRDOŇOVÁ, J., 2007).

LEADER I

Jednou z iniciatív Spoločenstva bol LEADER I (prepojenia akcií rozvoja vidieckej ekonomiky). Začala sa v roku 1991 s cieľom zlepšiť rozvojový potenciál vidieckych oblastí apelovaním na miestnu iniciatívu, podporovaním získavania „know-how“ pre miestny rozvoj, a rozširovaním „know-how“ v ostatných vidieckych oblastiach.

LEADER II

Iniciatíva LEADER II pridal spoluprácu a inováciu ako mimoriadne programové rozmery, a spolu s vytváraním sieti bolo možné zdieľanie správnej praxe cez územné a národné hranice. V tomto období bola vytvorená pilotná akcia LEADER, ktorá zabezpečila odskúšanie nových nápadov.

(LEADER+ Magazín, 1/ 2005).

TVRDOŇOVÁ (2007) uvádza: „V roku 1994 nadviazala na LEADER I Európska iniciatíva LEADER II, v rámci ktorej bolo zapojených v období od 1994 do 1999 asi tisíc miestnych akčných skupín. Táto fáza programu bola hodnotená ako veľmi úspešná z pohľadu tvorby pracovných miest na vidieku, vzniku nových inovatívnych regionálnych produktov a služieb ako aj pridanej hodnoty vo vidieckych oblastiach.“

LEADER+

Iniciatíva LEADER+ bola vytvorená v roku 2000 ako jedna zo štyroch iniciatív spolu s iniciatívami URBAN, Interreg a EQUAL financovanými zo štrukturálnych fondov EU a na rozdiel od iniciatív LEADER I a II je dostupná vo všetkých vidieckych oblastiach. Jej základom sú tri hlavné akcie spolu s hlavnými strategickými témami, a zameriava sa na partnerstvo a vytváranie sietí, aby sa vymieňali skúsenosti.

(LEADER+ Magazín, 1/ 2005).

LEADER + je určený na pomoc vidieckym subjektom, cieľom je podporovať zavádzanie integrovaných, vysoko-kvalitných a originálnych stratégií pre trvalo udržateľný rozvoj. Veľký dôraz kladie na partnerstvá a siete na výmenu skúseností.
http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/index_en.html

LEADER je iniciatíva Európskeho spoločenstva na pomoc vidieckym spoločenstvám pri zlepšovaní kvality života a hospodárskej prosperity ich miestnej oblasti. Na jej financovaní sa podieľa usmerňovacia sekcia Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu.

Program LEADER+ prebiehal v rámci štrukturálneho fondu v období rokov 2000 až 2006 (ale umožňuje vykonávať projekty až do konca roku 2008). Snaží sa podporiť implementáciu integrovaných stratégií udržateľného rozvoja novými spôsobmi:

- zveľadením prírodného a kultúrneho dedičstva;
- posilnením a diverzifikáciou hospodárskeho prostredia tak, aby prispievalo k vytváraniu pracovných miest;
- zlepšovaním organizačných schopností spoločenstva.

(LEADER+ Magazín, 1/2007).

High, Nemes (2007) píše „ LEADER+ sa vyznačoval špecificky zameraným prístupom, ktorý spočíval v zmene technológií, kvality života vo vidieckych oblastiach , využívaní prírodných a kultúrnych zdrojov. Zdôrazňoval myšlienku životaschopného sociálneho a ekonomického prostredia.“

Na podporu budovania a rozvoja miestnych partnerstiev, zlepšovania riadenia, správy a mobilizáciu rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach slúži prístup LEADER v rámci Osi 4 Programu rozvoja vidieka. Významný prírodný potenciál, kultúrne dedičstvo a veľký potenciál pracovnej sily vo vidieckych oblastiach predurčujú široké možnosti pre ich rozvoj. Impulzom pre tento rozvoj je prístup „zdola -nahor“. Tento prístup je charakteristický pre LEADER, dôraz kladie na aktívnu účasť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia. (ŠÁLKA J., SARVAŠOVÁ Z.).

Geograficky sa oblasť programu LEADER+ rozprestiera od Orkneyského súostrovia v severnom Atlantiku po Východnú Guyanu v Južnej Amerike. V rámci tejto oblasti EÚ-15 existuje 892 miestnych akčných skupín (MAS), zastupujú približne 52 miliónov obyvateľov. Rozloha oblasti je asi 1 568 000 štvorcových kilometrov.

Počet vybraných MAS je v každej krajine iný. Najviac MAS má Nemecko- 148, najmenej Luxembursko, ktoré má 4 miestne akčné skupiny. Podľa iniciatívy LEADER+ sú MAS povinné na začiatku svojho programu vybrať si prioritnú tému zo štyroch alebo viacerých tém, v prípade, že k nim členský štát pridal vnútroštátnu tému (vnútroštátne témy). (LEADER+ Magazín, 2/2005).

Od roku 2007 sa prístup LEADER integruje („začleňuje“) do celkovej politiky rozvoja vidieka EÚ. To znamená, že LEADER sa stal súčasťou vnútroštátnych a regionálnych programov všeobecného rozvoja vidieka. Tieto programy podporuje EÚ spolu s celým radom ďalších osí rozvoja vidieka. Financovanie osi LEADER od roku 2007 pochádza z celkového balíka finančných prostriedkov, ktoré každý členský štát dostáva od EÚ z nového Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) na podporu rozvoja vidieka.

(Prístup LEADER: Základný sprievodca, 2006).

Údaje o počte MAS vytvorených v jednotlivých iniciatívach LEADER, o veľkosti pokrytého územia a použitých finančných prostriedkoch sú uvedené v tabuľke 3.

Tab. 3

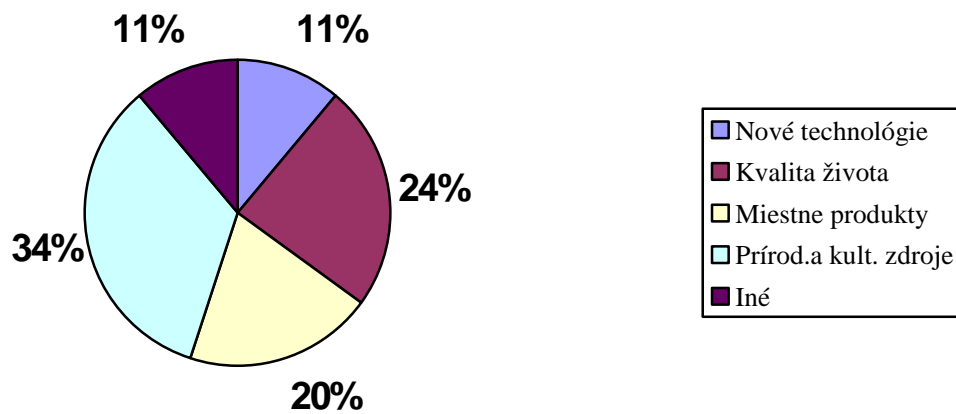
Základné údaje o iniciatíve LEADER

Iniciatívy	Počet MAS	Pokrytá oblasť	Financovanie z EU
LEADER			
LEADER I	217	367000 km²	442 miliónov eur
LEADER II	906	1 375 144 km²	1 755 miliónov eur
LEADER+	893	1 577 386 km²	2 105,1 milióna eur

Zdroj: Prístup LEADER: Základný sprievodca, 2006

Prioritné témy iniciatívy LEADER+ podľa výberu miestnych akčných skupín percentuálne zobrazuje graf 1.

Prioritná téma LEADER+ podľa výberu MAS

Zdroj: LEADER+ Magazín 2/ 2005

Graf 1

Prioritná téma LEADER+

1.5.2 Hlavné znaky prístupu LEADER

Program rozvoja vidieka 2007-2013 uvádza nasledujúce znaky prístupu LEADER:

- stratégie miestneho rozvoja,
- miestne verejno-súkromné partnerstvo – MAS,
- vypracovanie a realizácia stratégií rozvoja územia prístupom zdola – nahor t.j. aktívna účasť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k rozvoju územia,
- multisektorálny prístup,
- inovácie,
- spolupráca,
- vytváranie sietí.

(Program rozvoja vidieka 2007-2013).

Prístup LEADER tvorí sedem kritérií:

- **oblastný prístup:** zahŕňa definovanie politiky rozvoja na základe vlastnej osobitej situácie, silných a slabých stránok oblastí. Na úrovni MAS prispieva k lepšiemu stotožneniu sa vidieckych predstaviteľov s územím,
- **prístup zdola nahor:** snaží sa podporovať participatívne rozhodovanie o všetkých aspektoch rozvojovej politiky na miestnej úrovni. Cieľom je zapájať miestnych účastníkov vrátane spoločenstva ako celku, hospodárske a spoločenské záujmové skupiny a zástupcov verejných a súkromných inštitúcií,
- **partnerský prístup a „miestna akčná skupina“ (MAS) :** MAS je jedným z najoriginálnejších a najstrategickejších znakov prístupu LEADER. Zabezpečuje vhodné mechanizmy participácie, zvyšovania informovanosti a organizácie miestnych predstaviteľov v prospech rozvoja vidieka,
- **inovácia:** vyžaduje, aby boli inovačné aj akcie (akcie podporujúce miestne zdroje novými spôsobmi) Je obsiahnutá aj v pedagogických a sieťových komponentoch programu (odovzdávanie informácií ďalším skupinám účastníkov),
- **integrovateľný prístup:** Integrácia sa môže týkať akcií vykonávaných v rámci jedného sektoru, všetkých akcií programu, osobitných skupín akcií, alebo spojení medzi rôznymi

hospodárskymi, spoločenskými, kultúrnymi, environmentálnymi predstaviteľmi a sektormi činnými v oblasti,

De LANDA o integrovanom prístupe hovorí ako o jednom z hlavných princípov prístupu LEADER. Znamená podľa neho kombináciu aktivít rôznych ekonomických sektorov, aktivít súkromného a verejného sektora v jednom projekte alebo stratégii. Je spojením medzi rozličnými projektmi.

- **vytváranie sietí a spolupráca medzi oblasťami:** cieľom siete LEADER je obmedziť izoláciu MAS, vytvoriť zdroj informácií a analyzovať akcie uľahčovaním výmeny a dobrým obehom informácií o politikách rozvoja vidieka a šírením prínosných postupov a inovačných stratégií a akcií,

- **miestne financovanie a riadenie:** kľúčovým prvkom prístupu LEADER je delegovanie veľkej časti rozhodovacích právomoci za financovanie a riadenie na MAS.

(LEADER+ Magazín, 1/2007).

TVRDOŇOVÁ (2007) uvádza: „Medzi sedem základných princípov prístupu LEADER patrí okrem iného spolupráca a sieťovanie miestnych akčných skupín (MAS). Európska únia podporuje tento trend z viacerých dôvodov. V prvom rade ide o prenos vedomostí, praktických skúseností a zručností ale aj informácií medzi jednotlivými miestnymi akčnými skupinami a ich členmi, čo podporuje jednu z hlavných myšlienok a dôvodov prístupu podpory budovania kapacity prostredníctvom prenosu „Know how“. Zároveň v prípade, že ide o spoluprácu medzi MAS naprieč členskými štátmi, stimuluje aj propagáciu integrácie Európy, a to nielen politickej a ekonomickej, ale aj kultúrnej a duchovnej, zblížovanie názorov a vzájomné poznávanie regionálnych špecifík, a tak prispieva k pochopeniu rozmanitosti vidieckych oblastí a ich rešpektovaniu.“

HRADISKÁ (2007) poukazuje na nevyhnutnosť súbežného budovania kapacít v územiach, ktorých nosným pilierom je vytvorenie miestnej akčnej skupiny. Každá MAS sa tak stane dôležitým živým orgánom vytvárajúcim vhodné prostredie pre spoluprácu a partnerstvo verejného a súkromného sektora. Takéto partnerstvo je podľa nej základným stavebným prvkom endogénneho rozvoja vidieckych oblastí.

Opatrenia osi 4 LEADER:

- Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia,

- Vykonávanie projektov spolupráce,
- Chod miestnej akčnej skupiny.

Opatrenie 4.1 Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia

Projekty v rámci tohto opatrenia budú realizované prostredníctvom opatrení osi 3 Programu rozvoja vidieka SR. Konečným prijímateľom je MAS, ktorá musí mať právnu formu občianskeho združenia.

Integrovaná stratégia rozvoja územia, ktorá je predkladaná konečným prijímateľom je hodnotená v súlade s kritériami oprávnenosti MAS (objektívne výberové kritériá) a v súlade s kritériami kvalitatívneho hodnotenia jednotlivých častí integrovanej stratégie rozvoja územia.

Opatrenie 4.2 Vykonávanie projektov spolupráce

Hlavným cieľom je podporiť spoluprácu, inovácie, potrebné zručnosti, výmenu a prenos skúseností s implementáciou prístupu LEADER. Podpora sa poskytne na projekty spolupráce medzi územiaми v rámci jedného členského štátu, „Spolupráca medzi územiaми“, alebo na projekty nadnárodnej spolupráce, „Nadnárodná spolupráca“. Konečným prijímateľom (oprávneným žiadateľom) je MAS, ktorá je vybraná Riadiacim orgánom.

Opatrenie 4.3 Chod miestnej akčnej skupiny

Cieľom je tvorba a zvyšovanie kapacít pre realizáciu prístupu LEADER. Tento cieľ sa bude naplňať vytváraním predpokladov pre efektívnu implementáciu integrovaných stratégií rozvoja územia a rozvíjania zručností v oblasti lokálneho manažmentu. Podpora sa poskytuje na prevádzku MAS, na administratívu a poradenstvo vo vzťahu k realizácii integrovanej stratégie rozvoja územia.

Konečným prijímateľom je MAS vybraná Riadiacim orgánom na implementáciu integrovanej stratégie rozvoja územia. (Program rozvoja vidieka 2007-2013).

TVRDOŇOVÁ (2007) uvádza najčastejšie oblasti spolupráce: „Najviac projektov bolo v oblasti využitia prírodných a kultúrnych zdrojov (34% projektov), Štvrtina

projektov si vyberá tému zlepšenie kvality kvalita života na vidieku (26% projektov), Štvrtina projektov si vyberá využitie nového know-how a nových technológií (25% projektov), Miestne produkty sú najmenej populárnou kategóriou (15% projektov).“

Realizácia iniciatívy Leader na miestnej úrovni

Zapájanie miestnych aktérov v oblastiach, kde sa LEADER ešte neuplatňuje, sa zvyčajne začína vtedy, keď je už jasné, že členský štát alebo región bude niekedy v budúcnosti realizovať LEADER(napríklad po pristúpení k EÚ).

V ideálnom prípade by sa v procese realizácie prístupu LEADER mali urobiť tieto kroky:

Budovanie kapacít

- je úplne prvý krok v realizácii prístupu LEADER na miestnej úrovni. V minulosti bol tento proces často cvičením „učenia sa z vlastných chýb“. Dnes by ho mali uľahčovať nahromadené skúsenosti. Používanie sietí a iných komunikačných nástrojov veľmi pomáha pri vytváraní tejto schopnosti, poskytuje informácie o prístupe LEADER, vzbudzuje záujem miestnych aktérov o vypracovanie miestnej stratégie rozvoja vidieka.

Spájanie miestnych aktérov

-organizovanie stretnutí alebo seminárov v rámci miestnej oblasti, na ktorých sa stretnú kľúčoví zainteresovaní aktéri, ktoré napomáhajú vzniku nápadov a miestnym aktérom umožňujú na zdravom základe diskutovať o potrebách ich oblasti.

Analýza územia

-sústredzuje sa na identifikáciu „teritoriálneho kapitálu“ – aktív oblasti (ľudí, činností, prírodných krás, dedičstva, know-how), vo forme unikátnych črt, ktoré možno rozvíjať. Analyzovanie týchto črt a kľúčových miest identifikovaných v tejto oblastnej analýze by malo viesť k identifikácii možných miestnych rozvojových stratégií, špecifických pre danú vidiecku oblasť.

Identifikovanie existujúcich činností/iniciatív

-vykonanie revízie existujúcich opatrení rozvoja vidieka, ktoré sa realizujú alebo plánujú v ich oblasti. Zistenie, aké iniciatívy už existujú, je zásadne dôležité pre rozhodnutie, či na nich budovať, alebo ich nahradiť.

Vytvorenie partnerstva

- prístup zdola nahor vyžaduje zvyšovanie informovanosti a angažovanosti, aby bolo možné analyzovať silné a slabé stránky oblasti a identifikovať potreby. MAS je

partnerstvo, ktoré efektívne realizuje prístup k miestnemu rozvoju dohodnutý v rámci spoločenstva.

Vypracovanie stratégie miestneho rozvoja

-prístup k miestnemu rozvoju je oficiálne sformulovaný v dokumente stratégie miestneho rozvoja. Ten zahŕňa stanovenie cieľov, definíciu strategických priorít a poradie akcií, ktoré sa majú vykonať. Táto stratégia miestneho rozvoja je základom žiadosti MAS o podporu podľa otvorených výziev členských štátov/regiónov na predkladanie návrhov pre LEADER.

(Prístup LEADER: Základný sprievodca, 2006).

1.5.3 Význam prístupu LEADER

Podľa Tvrdoňovej (2006) význam prístupu LEADER znamená:

- efektívnejšie a účinnejšie využitie verejných zdrojov, ich zacielenie na potreby konkrétneho územia, schopnosť mobilizácie miestnych súkromných a verejných zdrojov,
- transparentné využitie miestnych a verejných zdrojov na základe fungovania viacsektorových partnerstiev a ich spoločné rozhodovanie o rozmiestnení zdrojov v území,
- rozhodnutia „šité na mieru“ pre konkrétne územie, rešpektujúce danosti vo všetkých oblastiach.

Ciele prístupu LEADER sú v súlade s cieľmi celkovej politiky rozvoja vidieka EÚ. Vyvíjajúca sa SPP zohľadňuje rozmanitosť vidieckych oblastí a krajín, bohaté miestne identity a zvyšujúcu sa hodnotu, ktorú spoločnosť kladie na vysoko kvalitné prírodné prostredie. Toto sú potvrdené hlavné aktíva vidieckych oblastí EÚ.

(Prístup LEADER: Základný sprievodca, 2006).

Kritériá oprávnenosti

- zoskupenie verejného (min. 50%) a súkromného (max. 50%) sektora na miestnej úrovni vrátane mimovládnych organizácií a jednotlivcov,
- právna forma – občianske združenie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov,

- právna subjektivita a povinné orgány + manažér MAS, účtovník a administratívny pracovník),
- predloženie všetkých dokladov o formovaní územia MAS spolu so súhlasom všetkých zahrnutých obcí (so založením MAS a so stratégiou),
- členovia MAS musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území MAS (obec nesmie byť členom 2 a viac MAS),
- inovačné prístupy.

Prijímatelia podpory

- koneční prijímatelia – v súlade s osou 3 PRV a stratégiou MAS,
- MAS, obce, združenia obcí, MVO, podnikateľské subjekty – fyzické a právnické osoby,
- z podpory sú vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000 obyvateľov.

<http://leaderksk.sk/>

MAS (miestna akčná skupina)

MAS predstavuje verejno-súkromné partnerstvo, ktoré vzniká ako inštitucionalizované partnerstvo verejného a skromného sektora vrátane občianskeho a neziskového, ktoré pôsobia na určitom území. Prostredníctvom MAS sú do praxe zavádzané princípy prístupu LEADER v záujme miestnej komunity smerujúce k integrovanému rozvoju vidieckeho územia. Organizačná štruktúra MAS musí byť vytvorená tak, aby jej jednotlivé orgány plnili funkciu koordinačnú, iniciačnú, výkonnú a kontrolnú.

(Usmernenie pre administráciu osi 4 LEADER z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013).

TVRDOŇOVÁ, 2007 píše: „miestna akčná skupina je viacsektorové partnerstvo všetkých miestnych hráčov – zodpovedných inštitúcií ale aj jednotlivcov, ktorým záleží na rozvoji vlastného územia a majú k nemu potrebnú autoritu a prostriedky – právne, finančné, materiálne a ľudské.“

„Miestna akčná skupina podľa noriem EÚ by mala spravovať územie nie menšie ako 5 000 a nie väčšie ako 150 000 obyvateľov. Väčšie mestá sú vylúčené.“

MAS vybavená tímom praktikov, rozhodovacími právomocami a pomerne veľkým rozpočtom predstavuje nový model organizácie, ktorá môže podstatne ovplyvniť inštitucionálnu a politickú rovnováhu danej oblasti.

(LEADER+ Magazín, 1/2007).

Špecifiká MAS

HLAVA, 2010 definuje špecifiká MAS nasledovne:

- povinnosť dodržiavať „ všeobecné podmienky poskytnutia NFP z PRV pre opatrenia osi 4“,
- splnenie „ kritérií oprávnenosti „ ,
- oprávnenosť výdavkov od udelenia „štatútu MAS“ s výnimkou vypracovania „ Integrovanej stratégie rozvoja územia (ISRÚ)“,
- ISRÚ vypracované v súlade so záväznou osnovou minimálne do roku 2015,
- členovia MAS musia pôsobiť v území MAS, obce nemôžu byť členmi viacerých MAS,
- zverejňuje výzvy na predkladanie žiadostí o NFP pre opatrenia osi 3 implementované cez os 4 LEADER a vyhodnocuje ich.

Rozpočet MAS na jednotlivé činnosti vyjadruje tabuľka 4.

Tabuľka 4

Rozpočet miestnych akčných skupín

ROZPOČET MAS		
Činnosti MAS	EUR	SKK
4.1 Implementácia Stratégie (max.)	2 086 684,00	62 863 442,18
4.2 Projekty spolupráce (max.) (max. 4 projekty x 75 757 EUR)	303 028,00	9 129 021,53
4.3 Chod MAS (max.)	417 335,00	12 572 634,21
- z toho administratíva 80%	333 868,00	10 058 107,37
- z toho zručnosti MAS 20%	83 467,00	2 514 526,84
SPOLU (max.)	2 807 047,00	84 565 097,92

Zdroj: <http://leaderkssk.sk/>

Monitorovacie ukazovatele

MAS si v rámci svojej stratégie uvedie plánované hodnoty monitorovacích ukazovateľov stanovených EK v Spoločnom rámci pre monitorovanie a hodnotenie.

PPA bude za každú MAS ročne prostredníctvom Správy o činnosti MAS sledovať povinné ukazovatele

MAS je povinná sledovať aj ukazovatele za opatrenia osi 3, ktoré budú implementované prostredníctvom jej stratégie. V stratégii uvedie plánované hodnoty výstupových a výsledkových monitorovacích ukazovateľov, ktoré sa majú dosiahnuť do r. 2013.

Dodatočné monitorovacie ukazovatele

MAS si okrem povinných monitorovacích ukazovateľov stanoví vo svojej stratégii aj dodatočné monitorovacie ukazovatele a to v „Pláne monitoringu“, ktoré budú slúžiť pre monitorovanie priebehu a výsledku realizácie projektov v rámci implementácie stratégie a činnosti MAS vzhľadom k stanoveným cieľom.

Predkladanie správy o činnosti MAS a monitorovacích správ projektu

V dokumente PRV je uvedený spôsob predkladania správ o činnosti MAS a monitorovacích správ projektu nasledovne:

- MAS má povinnosť vypracovávať ročne Správu o činnosti MAS. Posledná Správa o činnosti MAS bude predložená za rok 2015 (najneskôr do 31.3.2016). Správy budú predkladané PPA/Odboru monitoringu každoročne do 31. Marca s údajmi za predchádzajúci kalendárny rok v písomnej forme a elektronicky (na CD).

- Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu, ktorý má uzatvorenú Zmluvu o poskytnutí NFP, je povinný PPA predložiť originálnu verziu monitorovacej správy projektu súčasne s poslednou ŽoP a zároveň je povinný predložiť kópiu monitorovacej správy projektu aj MAS.

- V prípade, že konečný prijímateľ nepredloží PPA monitorovaciu správu alebo ju predloží nekompletnú, bude mu pozastavené vyplatenie ŽoP až do doby doručenia kompletnej monitorovacej správy, resp. jej častí.

(Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 – Aktualizácia Usmernenia pre administráciu osi 4 LEADER)

2 Cieľ práce

Integrovaný rozvoj vidieka je inovatívny prístup k rozvoju vidieka, založený na územnom princípe. Je organizovaný predovšetkým zvnútra, zdola nahor a integrovane, čo znamená, že obec alebo vidiecky mikroregión, si rieši samostatne ako celok svoje potreby a problémy. Kľúčoví účastníci sú hlavní formalizovaní partneri alebo neformálni lídri, ktorí majú právomoc rozhodovať o tom, čo sa v území stane.

Celkovým cieľom práce bolo zhodnotenie implementácie prístupu LEADER v Regionálnom združení Dolná Nitra.

Parciálne ciele práce:

- analýza výberu miestnych akčných skupín,
- zhodnotenie prípravy na LEADER v Nitrianskom kraji,
- analýza integrovanej stratégie rozvoja Regionálneho združenia Dolná Nitra.

3 Metodika práce

Za účelom naplnenia cieľa diplomovej práce sme zvolili nasledovnú postupnosť krokov:

1. *Štúdium odbornej a vedeckej literatúry a časopisov* domácich i zahraničných autorov, vyhlášok, nariadení, zákonov, základných dokumentov Európskej únie, aktuálnych dokumentov Európskej únie k regionálnej politike a ďalších interných dokumentov. Informácie na tému „Zhodnotenie prístupu LEADER v RZ Dolná Nitra,“ sme čerpali z publikovanej literatúry. Informácie sme tiež získali od manažérky RZ Dolná Nitra.
2. *Výber objektu skúmania.* Objektom skúmania bolo Regionálne združenie Dolná Nitra o.z.
3. *Hodnotenie integrovanej stratégie rozvoja*
4. *Návrh na využitie výsledkov.*
5. *Záver.*

V jednotlivých častiach práce boli použité nasledujúce metódy:

- a) *Analýza* – väčšina empirickej časti práce je založená na analýze javov, procesov a faktov.
- b) *Syntéza* - vychádza z analyzovaných faktov, prezentujú ju jednotlivé výstupy z činnosti Regionálneho združenia Dolná Nitra o.z..
- c) *Indukcia a dedukcia.*

- d) *Vedecká abstrakcia* –S cieľom vymedziť objekt skúmania sme abstrahovali od množstva pre nás nie podstatných súvislostí pre účely našej práce. Keďže danú problematiku uvádzame na konkrétnom príklade, hodnotíme uplatňovanie prístupu LEADER vo vybranom mikroregióne, v práci neuvádzame komplexnejšie závery, predkladáme len postrehy z pohľadu vonkajšieho pozorovateľa.

- e) *Metóda dopytovania* uskutočnená s manažérkou RZ Dolná Nitra.

Použité zdroje:

- a) Primárne zdroje – informácie získané od manažérky MAS, Regionálneho združenia Dolná Nitra prostredníctvom riadeného rozhovoru.
- b) Sekundárne zdroje - informácie získané z odbornej literatúry, časopisov domácich i zahraničných autorov, zákonov, základných dokumentov Európskej únie.

4 Výsledky práce

4.1 Postup výberu miestnych akčných skupín

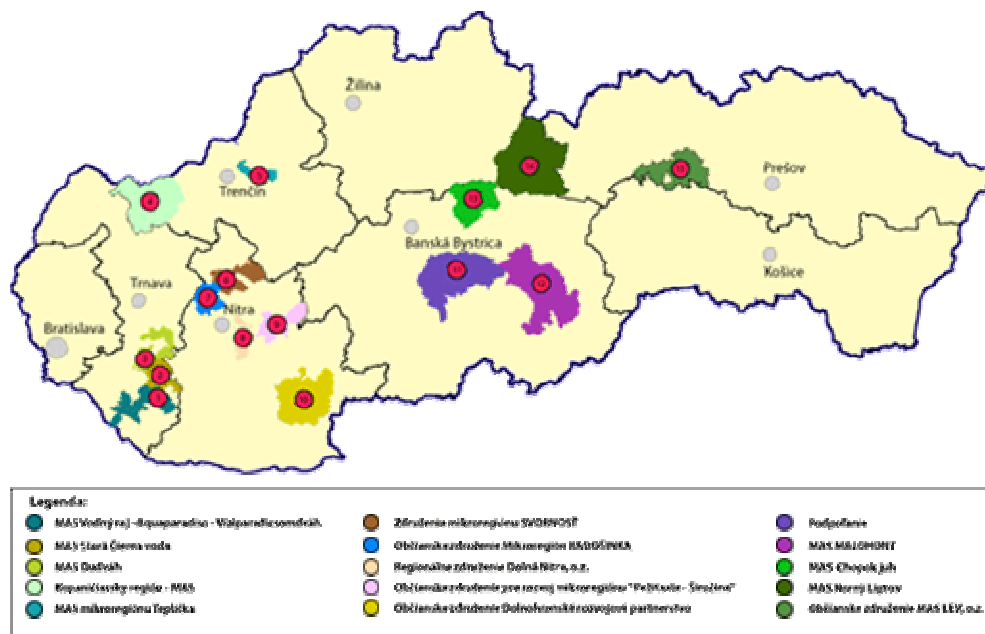
Počas **I. výzvy** na predkladanie Integrovaných stratégií rozvoja územia pre opatrenia 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny (zverejnená 4. Apríla 2008) bolo výberovou komisiou Riadiaceho orgánu, ktorá hodnotila integrované stratégie rozvoja územia a tiež výber miestnych akčných skupín, bolo v konečnom dôsledku zvolených *15 konečných prijímateľov*. Týmto oprávneným žiadateľom bol Rozhodnutím o schválení Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a 4.3 Chod miestnej akčnej skupiny a Integrovaných stratégií rozvoja územia udelený *Štatút Miestnej akčnej skupiny*.

Podmienkou pre udelenie Štatútu Miestnej akčnej skupiny a uzatvorenia Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku z PRV je, že koneční prijímatelia, ktorí majú vo svojej Integrovannej stratégii rozvoja územia uvedené spolufinancovanie, sú povinný do 7 pracovných dní od doručenia Rozhodnutia o schválení doložiť na Pôdohospodársku platobnú agentúru pozmenenú Prílohu č. 5 Finančný plán implementácie opatrení financovaných z PRV 2007-2013. Výška spolufinancovania pritom musí byť v súlade s predloženou zmluvou alebo záväzným vyhlásením, ktoré bolo oprávnenými žiadateľmi predložené v Integrovannej stratégii rozvoja územia. Najvyššia možná výška podpory opatrenia 4.1. nesmie byť tiež prekročená.

Zoznam MAS schválených MP SR v rámci 1. Výzvy zobrazuje obrázok 1.

Obrázok 1

Zoznam miestnych akčných skupín schválených MP SR v rámci I. výzvy

Zdroj: www.nsrv.sk

Druhá výzva na predloženie Integrovaných stratégií rozvoja územia pre opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a opatrenie 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny sa uskutočnila v októbri 2009. Integrované stratégie rozvoja územia bolo možné zasielať od 1.12.2009 do 15.12.2009. Samosprávnym krajom, ktorým boli počas I. výzvy schválené menej ako tri miestne akčné skupiny, bol v II. výzve schválený garantovaný počet miestnych akčných skupín. Zvolené MAS spĺnia kritéria ohodnocovania integrovanej stratégie rozvoja územia:

- Banskobystrický kraj, Nitriansky kraj, Trnavský kraj: počet podľa splnenia kritérií hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia,
- Trenčiansky kraj: jedna miestna akčná skupina,
- Prešovský kraj, Žilinský kraj: dve miestne akčné skupiny,
- Košický kraj: tri miestne akčné skupiny.

Výsledky hodnotenia integrovanej stratégie rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín sú uvedené v tabuľke 5. Ako uvádza tabuľka, najväčšie bodové

ohodnotenie dosiahlo Združenie mikroregiónu Svornosť, najnižšie Občianske združenie mikroregiónu Radošinka.

Tabuľka 5

Výsledky hodnotenia integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín v Nitrianskom kraji

Názov združenie	Názov Integrovanej stratégie rozvoja územia	Celkový počet bodov
Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ	Integrovaná stratégia rozvoja územia Združenia mikroregionu Svornosť	94
Občianske združenie pre rozvoj mikroregiónu „Požitavie – Širočina“	Integrovaná stratégia rozvoja územia mikroregiónu „Požitavie – Širočina“	90,5
Občianske združenie Dolnohronské rozvojové partnerstvo	Integrovaná stratégia rozvoja územia Dolnohronského regionálneho partnerstva	86,5
Regionálne združenie Dolná Nitra, o. z.	Integrovaná stratégia rozvoja územia Regionálneho združenia Dolná Nitra	85
Občianske združenie Mikroregión RADOŠINKA	Integrovaná stratégia rozvoja územia Mikroregiónu Radošinka	83,5

Zdroj: http://www.mas-moravsky-kras.cz/create_file.php?id=134

4.2 Príprava na LEADER v Nitrianskom kraji

Ako súčasť prípravy na začínajúce programové obdobie 2007 – 2013 začal Nitriansky samosprávny kraj v spolupráci s Občianskym združením Nitriansky Vidiecky parlament v roku 2006 realizovať projekt „Príprava mikroregiónov Nitrianskeho samosprávneho kraja na integrovaný rozvoj vidieka – prístup LEADER“.

Hlavné ciele projektu:

- zabezpečiť vybudovanie kapacít v mikroregiónoch a zlepšenie schopnosti mikroregiónu pripravovať inovatívne stratégie rozvoja (hospodárskeho a sociálneho) typu LEADER,

-zabezpečiť tvorbu stratégií rozvoja územia, ktoré sú potrebné na čerpanie finančných prostriedkov z osi 4 – LEADER,

-zabezpečiť vznik miestnych akčných skupín (oprávnených príjemcov pomoci z osi 4- LEADER), ktoré budú niesť samostatne zodpovednosť za manažovanie stratégií rozvoja.

Projekt pozostáva z dvoch etáp:

- vypracovanie stratégií miestneho rozvoja vybraných mikroregiónov,
- vytvorenie Miestnych akčných skupín vo vybraných mikroregiónoch.

Mikroregióny Nitrianskeho samosprávneho kraja sa mohli do spomenutého projektu pripojiť pomocou výzvy na predkladanie žiadostí o začlenenie mikroregiónov do projektu „Príprava mikroregiónov Nitrianskeho samosprávneho kraja na integrovaný rozvoj vidieka – prístup LEADER“. Prvého kola projektu sa zúčastnilo päť mikroregiónov.

Pre veľký záujem mikroregiónov o projekt sa 1. augusta 2007 začalo druhé kolo, do ktorého sa pripojilo ešte šesť mikroregiónov.

V októbri 2007 sa zrealizovalo monitorovanie projektu „Príprava nových mikroregiónov Nitrianskeho samosprávneho kraja na integrovaný rozvoj vidieka – prístup LEADER“. Mapovanie realizácie prác počas projektu sa uskutočnilo v nasledovných mikroregiónoch.: Mikroregión CEDRON, Traditional club Topoľčianky; Združenie Dolný Žitný ostrov, Hontiansko Poipel'ský región; Mikroregión Radošinka a Dolnohronské regionálne združenie.

Tieto monitorovania uskutočňovali zástupcovia Odboru strategických činností NSK, spracovateľ projektu NR VIPA, expert a miestny manažér daného mikroregiónu, predseda združenia a starostovia obcí.

Zist'ovalo sa:

- či sú dodržané náležitosti definované v žiadosti mikroregiónu (kancelária, PC, prístup na internet, spolufinancovanie zo strany mikroregiónu),
- či sa využíva logo LEADER NSK, ktoré schválila Komisia regionálneho rozvoja,
- či je projekt adekvátne propagovaný ,
- v akom stave sa nachádza mapovanie ekonomického sektora, spoločenských organizácií,

- ako pokračuje prieskum realizovaný prostredníctvom dotazníka alebo ankety,
- záujem, nezáujem starostov a ich ochota navzájom spolupracovať,
- partnerská spolupráca,
- počet stretnutí v jednotlivých obciach s cieľom zostavenia SWOT analýzy a vízie a ich časový harmonogram.

Cieľom stretnutí so zástupcami jednotlivých mikroregiónov bolo mapovanie uskutočňovania prác na projekte. Z výsledkov monitorovania možno povedať, že zúčastnené strany prejavujú ochotu navzájom spolupracovať a komunikovať medzi sebou. Propagácia projektu LEADER NSK je tiež na adekvátnej úrovni.

Nitriansky samosprávny kraj bol úspešný v oblasti politiky rozvoja vidieka prostredníctvom uplatňovania prístupu LEADER. Získal najviac finančných prostriedkov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu na rozvoj vidieka medzi všetkými kraji Slovenska. V I. výzve Ministerstva pôdohospodárstva SR na predkladanie Integrovaných stratégií rozvoja územia Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 bolo zvolených výberovou komisiou Riadiaceho orgánu na hodnotenie Integrovaných stratégií rozvoja územia a výber miestnych akčných skupín 15 MAS.

Nitrianskemu samosprávnemu kraju bolo schválených 5 MAS, čo bol najväčší počet spomedzi všetkých krajov. Schválených bolo týchto 5 Miestnych akčných skupín (MAS):

- Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ (okres Topoľčany),
- Občianske združenie pre rozvoj mikroregiónu "Požitavie - Širočina" (okres Zlaté Moravce),
- Občianske združenie Dolnohronské rozvojové partnerstvo (okres Levice),
- Regionálne združenie Dolná Nitra, o. z. (okres Nitra),
- Občianske združenie Mikroregión RADOŠINKA (okres Nitra).

Vybraným Miestnym akčným skupinám bol udelený Štatút MAS. Podpísali Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku s Pôdohospodárskou platobnou agentúrou na implementáciu ich Integrovaných stratégií rozvoja na 5 rokov. O projektoch a

výzvach budú rozhodovať Miestne akčné skupiny samostatne v spolupráci so svojimi orgánmi. Vďaka činnosti miestnych akčných skupín a NSK získa nitriansky región asi 10 000 000,-EUR na rozvoj vidieka (2 000 000,-EUR na 1 MAS) do roku 2013.

Tieto MAS bude čiastočne spolufinancovať Nitriansky samosprávny kraj. Prispieje tak k uskutočneniu konkrétnych projektov nachádzajúcich sa v rozvojových stratégiách Miestnych akčných skupín. Tým NSK v konečnom dôsledku prispieje k celkovému rozvoju vidieckeho územia Nitrianskeho kraja.

4.3 Charakteristika Regiónu Dolná Nitra

Región Dolná Nitra zahŕňa okresy:

- Levice
- Nitra
- Zlaté Moravce
- Krupina

Grafické znázornenie okresov patriacich do Regiónu Dolná Nitra uvádza obrázok 2.

Obrázok 2

Mapa Regiónu Dolná Nitra

Zdroj: <http://www.iz.sk/sk/projekty/regiony-slovenska/dolna-nitra>

Región Podunajskej pahorkatiny sa rozprestiera v juhozápadnej časti Slovenska, v podunajskej Pahorkatine. Zo severu do územia zasahuje pohorie Tribeč, Nitrianska pahorkatina a Pohronský Inovec. Na západe sa rozprestiera Podunajská nížina a na východe Krupinská planina. Z východnej časti je región ohraničený štátnou hranicou s Maďarskou republikou.

Okresy regiónu patrili v minulosti do Nitrianskej župy, ktorá sa nachádzala v jej južnej časti. Ekonomická situácia v regióne je špecifická ovplyvnená hospodárskym vývojom v ostatnej polovici 90-tych rokov, po zmene územno-správneho členenia. V súčasnosti vykazuje jadrový okres Nitra nadpriemerné hodnoty zamestnanosti a trhu práce. Odčlenený, novovzniknutý okres Zlaté Moravce je jeho opakom, momentálne jeho celková úroveň ekonomiky nedosahuje ani priemernú hodnotu.

Základné ukazovatele populácia, HDP a nezamestnanosť Regiону Dolná Nitra v rokoch 1998-2005 sú uvedené v tabuľke 6.

Tab. 6

Základné ukazovatele Regiону dolná Nitra

	rok 1998	rok 1999	rok 2000	rok 2001	rok 2002	rok 2003	rok 2004	rok 2005
Populácia	350554	350532	350226	349741	349133	348730	348565	348769
HDP stále ceny 2000	56031	57325	58321	55392	57522	61854	64807	66672
Nezamestnanosť podľa VZPS	12.2%	17.4%	19.9%	22.1%	23.3%	23.6%	20.9%	18.4%

Zdroj: <http://www.iz.sk/sk/projekty/regiony-slovenska/dolna-nitra>

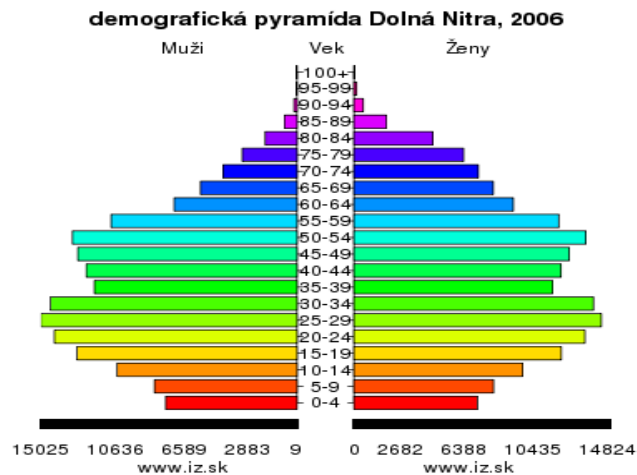
Región Dolná Nitra obsahuje mestá: (211 obcí)

- Dudince
- Krupina
- Levice
- Nitra
- Šahy
- Tlmače

- Vráble
- Zlaté Moravce
- Želiezovce

Obrázok 2

Demografická pyramída Regiónu Dolná Nitra

Zdroj: <http://www.iz.sk/sk/projekty/regiony-slovenska/dolna-nitra>

Demografická pyramída Regiónu Dolná Nitra zobrazená na obrázku 2 má tvar urny, ide o regresívny typ vekovej štruktúry ktorý sa prejavuje znižovaním počtu narodených.

4.4 Proces vzniku Regionálneho združenia Dolná Nitra

Procesu vybudovania partnerstva, Regionálneho združenia Dolná Nitra predchádzala vzájomná spolupráca obcí v Nitrianskom okrese formou Združenia miest a obcí Nitrianskeho regiónu. Konkrétne išlo o spoluprácu v sociálnej, ekonomickej oblasti a oblasti regionálneho rozvoja Regionálneho združenia Podzoborských obcí, do ktorého sa zaraďovali obce Dolné Obdokovce, Pohranice, Klasov, Malý Cetín, Čechynce a Veľký Cetín.

Myšlienka vytvorenia spoločného občianskeho združenia vznikla na jeseň roku 2007 na podnet NSK, ktorý uverejnil výzvu na získanie finančných prostriedkov na budovanie kapacít a vytvorenie spoločnej stratégie rozvoja pomocou prístupu LEADER.

Výsledkom viacerých pracovných stretnutí, konzultácií a seminárov bolo, že sa zástupcovia 11 obcí (Babindol, Čechynce, Dolné Obdokovce, Golianovo, Klasov, Malý Cetín, Paňa, Pohranice, Veľký Cetín, Veľký Lapáš a Vinodol) rozhodli vytvoriť verejno-súkromné partnerstvo Dolná Nitra.

Územie regionálneho združenia Dolná Nitra je známe bohatou poľnohospodárskou produkciou a tradíciou pestovania viniča, ktorá tu pretrváva dodnes. Znaky tohto územia sa nachádzajú aj v logu RZ Dolná Nitra (stravec hrozna a ozubené koleso).

Od februára do júna 2008 sa v území uskutočnila lokálna etapa spracovania Integrovanej stratégie rozvoja územia. Po jej spracovaní zástupcovia združenia požiadali Nitriansky samosprávny kraj o finančnú podporu na regionálnu etapu (na budovanie kapacít a dokončenie spoločnej stratégie rozvoja územia). Nitriansky samosprávny kraj žiadosti RZ vyhovel a zaradil ho k ďalším 11 územiám v NSK, v ktorých sa uskutočňovala príprava na integrovaný rozvoj vidieka s využitím prístupu LEADER.

4.5 Charakteristika Regionálneho združenia Dolná Nitra

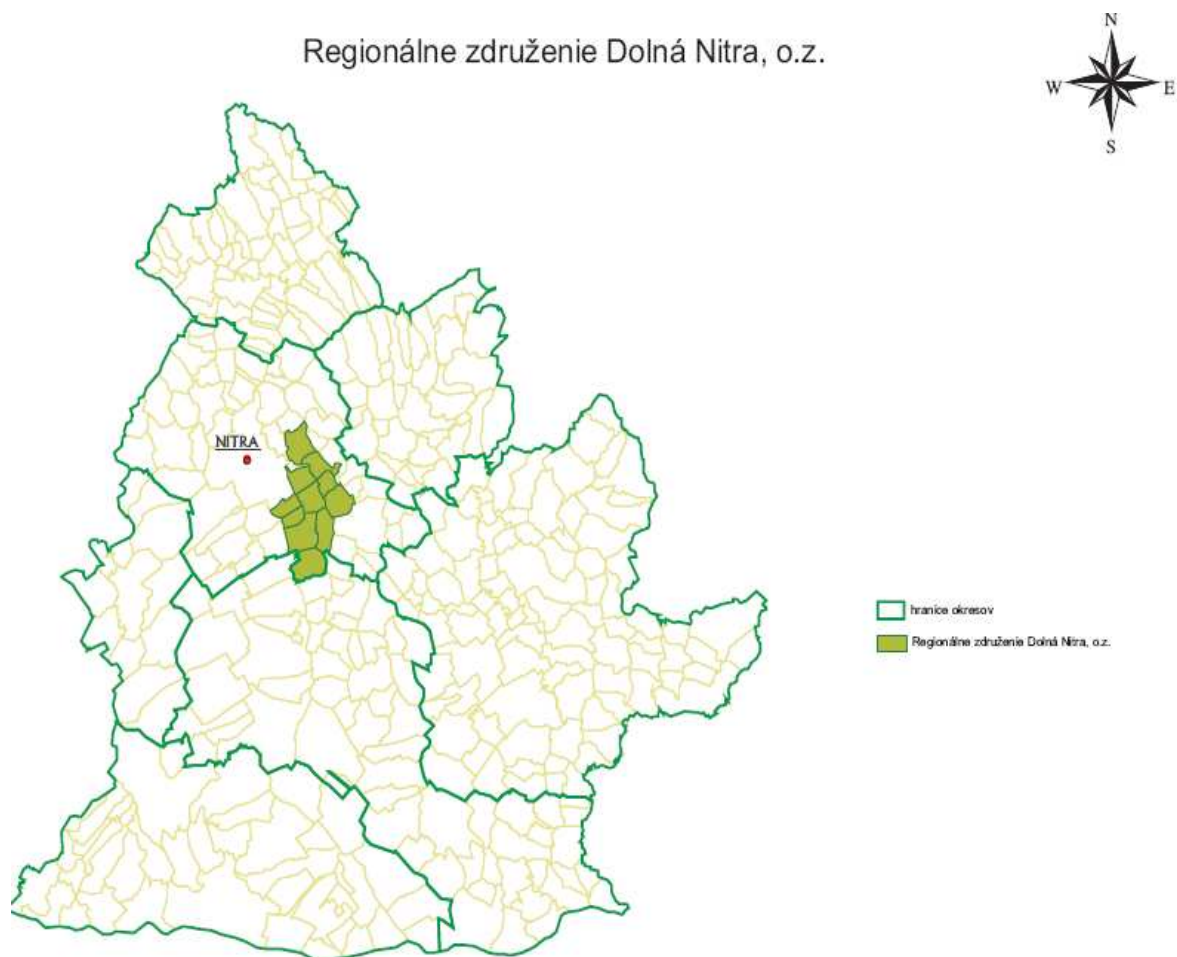
Regionálne združenie Dolná Nitra zahŕňa 11 obcí:

- Čechynce,
- Veľký Lapáš,
- Malý Cetín,
- Veľký Cetín,
- Paňa,
- Golianovo,
- Babindol,
- Klasov,
- Pohranice,
- Dolné Obdokovce,
- Vinodol.

Grafické znázornenie umiestnenia obcí Regionálneho združenia Dolná Nitra v Nitrianskom kraji zobrazuje obrázok 3.

Obrázok 3

Mapa Regionálneho združenia Dolná Nitra

Zdroj: http://www.velkylapas.sk/Subory/Leader_info.pdf

Stručný popis územia MAS

Verejno-súkromné partnerstvo RZ Dolná Nitra sa nachádza v juhovýchodnej časti okresu Nitra. Územie patrí do subprovincie Malá dunajská kotlina, oblasti Podunajská nížina, celku Podunajská pahorkatina:

- podcelku Žitavská pahorkatina (S,V,J obce Čechynce, Dolné Obdokovce, Golianovo, Klasov, Malý Cetín, Paňa, Pohranice, S,J,V obce Veľký Cetín, Veľký Lapáš), Vinodol),
- podcelku Nitrianska pahorkatina (Babindol),

- podcelku Nitrianska niva (J a JZ obce Čechynce, Z Malý Cetín, Z Veľký Cetín, časť Vinodol).

Územie MAS RZ Dolná Nitra je kompaktné, rozlohou primerané, má výhodnú geografickú polohu v blízkosti rozvojového póla rastu, okresného mesta Nitra. Má rozmanité prírodné a geografické podmienky. Životné prostredie je relatívne čisté a zachovalé, nenarušené veľkou priemyselnou výrobou. Vybavenosť prvkami technickej a sociálnej infraštruktúry je relatívne dobrá. Územie MAS disponuje silnými podnikateľskými subjektmi nachádzajúcimi sa v meste Nitra a Vráble. Tvoria dostatok pracovných príležitostí pre obyvateľov RZ Dolná Nitra. MAS ďalej disponuje rozsiahlym verejným administratívnym sektorom (úrady štátnej správy a samosprávy všetkých úrovní, vládne agentúry a pod.) RZ Dolná Nitra sa vo svojej integrovanej stratégii rozvoja zameriava na implementáciu opatrení ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality života miestnych obyvateľov, nezaobera sa potrebou tvorby pracovných miest, pretože je zabezpečená rozvojovým pólom – mestom Nitra.

Za hlavný rozvojový potenciál regiónu sa považuje ľudský potenciál. K 31. 12 2007 malo RZ Dolná Nitra 11 863 obyvateľov, z toho 6 057 žien. Populácia RZ Dolná Nitra predstavuje 7,27 % z celkového počtu obyvateľov Nitrianskeho okresu. Obce mikroregiónu RZ Dolná Nitra možno podľa populácie rozdeliť do 3 skupín a to:

- obce s menej ako 500 obyvateľmi: Malý Cetín, Paňa,
- obce s 500-1000 obyvateľmi: Babindol,
- obce s 1000- 2000 obyvateľmi: Čechynce, Dolné Obdokovce, Golianovo, Klasov, Pohranice, Veľký Cetín, Veľký Lapáš, Vinodol.

Ako udáva tabuľka 7, v roku 2007 tvorilo najväčšiu časť obyvateľstva RZ Dolná Nitra produktívne obyvateľstvo . V populácii žien predstavovalo viac ako 72% z celkového počtu žien , u mužov viac ako 65% z celkového počtu mužov.

Tab. 7

Vekové skupiny podľa pohlavia za rok 2007

muži	počet	%	ženy	počet	%
0-14	946	16,3	0-14	1 061	17,5
15-64	4 202	72,4	15-64	3 975	65,6
65 a viac	658	11,3	65 a viac	1 021	16,9

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

Sídlo MAS: **Regionálne združenie Dolná Nitra o.z.**

951 53 Babindol č. 198

Kancelária MAS: Klasov č. 108

Počet obyvateľov: 11.863

Rozloha v km² : 112,912 km²

Hustota obyvateľstva : 105 obyvateľov na km²

Strategické priority MAS definované v ISRÚ:

- Obnova a rozvoj obcí,
- Rozvoj spolupráce a partnerstva,
- Ochrana ŽP.

Na základe výberu rozvojových priorít a merateľnej dlhodobej kvalitatívnej zmeny v území ktorá je za investovania finančných vstupov dosiahnuteľná do roku 2015 vyplynul strategický cieľ:

„Zvýšiť štandard života obyvateľov RZ Dolná Nitra celkovým zatraktívením územia a vytvorením udržateľnej kvality životného prostredia do roku 2015“.

Verejno-súkromné partnerstvo, miestna akčná skupina regionálne združenie Dolná Nitra ktorá bola vybratá MP SR sa stala príjemcom **dotácie** vo výške **41 492,39 € z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja**. Účelom je spolufinancovania implementácie Integrovannej stratégie rozvoja územia. Dotácia bude poskytovaná formou

ročných parciálnych čiastok na podporu vybraných neoprávnených nákladov pre aktivity opatrení 3.2.1- Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka a 3.2.2 - Obnova a rozvoj obcí zahrnutých v Integrovannej stratégii rozvoja územia RZ Dolná Nitra o. z na obdobie 5 rokov.

Obce, ako oprávnení žiadatelia sa budú môcť uchádzať o tieto finančné prostriedky prostredníctvom **Výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok** z dotácie rozpočtu NSK na spolufinancovanie ISRÚ vyhlásenej pre jednotlivé opatrenia.

4.6 Hodnotenie stratégie

4.6.1 SWOT analýza

Základom pre zostavenie SWOT analýzy bola situačná analýza založená na mapovaní zdrojov nachádzajúcich sa v území (prebiehalo od októbra 2007 do mája 2008), výstupy z realizovaného dotazníkového prieskumu (realizovaný v júny a júli 2008) a výstupoch z verejných obecných stretnutí, ktoré prebiehali v každej obci.

SWOT analýza analyzuje všetky faktory rozvoja, je zameraná na tieto 4 oblasti:

- životné prostredie,
- spoločnosť,
- materiálne statky,
- ekonomika.

SWOT analýza je klasicky rozčlenená na 2 časti, na analýzu silných a slabých stránok a analýzu príležitostí a možných hrozieb.

Analýza silných a slabých stránok je založená na súčasnom stave riešeného územia a na zdrojoch nachádzajúcich sa v území s ohľadom na to, že nie všetko, čo je v súčasnosti považované za zlé takým bude aj v budúcnosti a naopak.

Analýza príležitostí a možných hrozieb je zameraná na budúci rozvoj v území, na možnosti rozvoja a príležitosti, ktoré územie ponúka. Vychádza z auditu zdrojov a z predchádzajúcej analýzy, pripravuje podklady na rozhodnutie akým smerom sa bude územie uberať a aké sú možné hrozby rozvoja územia. Analýza sa zostavovala s prihliadnutím na všetky oblasti rozvoja (najmä ekonomické, ale aj kultúrne, sociálne a materiálne).

Analýza je konkrétna, jasne formulovaná a zrozumiteľná. Na zostavení SWOT analýzy sa podieľali zástupcovia verejného sektora, podnikatelia, členovia záujmových združení, dôchodcovia ale aj študenti a mladí ľudia. Zapájanie verejnosti je základným princípom participácie. Jeho význam spočíva hlavne v tom, aby občania a miestni lídri získali pocit vlastníctva za proces rozvoja a prevzali zodpovednosť za jeho jednotlivé kroky. Občania sa do procesu vytvárania SWOT analýzy zapojili prostredníctvom organizovania individuálnych stretnutí s občianskymi združeniami, predstaviteľmi samospráv, podnikateľmi, prostredníctvom spoluorganizovania kultúrno-spoločenských podujatí, dotazníkovým prieskumom verejnej mienky a propagáciou projektu v miestnom rozhlase, infolistmi na obecných tabuliach a správami na obecných web stránkach.

Distribúciu, vyplnenie a zber dotazníkov v jednotlivých obciach mali na starosti študenti z obcí, ktorí sa zúčastnili školenia o realizácii Integrovannej stratégie rozvoja pod vedením experta.

Zaškolení študenti oslovovali jednotlivé domácnosti v ôsmich obciach RZ Dolná Nitra, v každej obci si zvolili 100 účastníkov, ktorým dotazník predložili. Realizovaný dotazníkový prieskum mal 60 % -tnú úspešnosť. Ako informuje tabuľka 5, najvyššia návratnosť dotazníkového prieskumu bola zaznamenaná v obciach Veľký Lapáš, Vinodol, Pohranice a Dolné Obdokovce.

Tab. 8

Návratnosť realizovaného dotazníkového prieskumu

Miesto realizácie	Návratnosť
Babindol	64%
Dolné Obdokovce	71%
Golianovo	41%
Malý Cetín	19%
Paňa	21%
Pohranice	82%
Veľký Lapáš	96%
Vinodol	85%
RZ Dolná Nitra	60%

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

Jednotlivé vyjadrenia sú dostatočne konkrétne. Príležitosti a ohrozenia nadväzujú na uvedené, najmä slabé, ale aj silné stránky. Regionálne združenie Dolná Nitra uskutočnilo 11 verejných obecných stretnutí, ktoré boli zamerané na zostavenie SWOT analýzy a vízie. Harmonogram týchto stretnutí je uvedený v tabuľke 9.

Tab. 9
Harmonogram verejných obecných stretnutí zameraných na zostavenie vízie a SWOT analýzy

Dátum stretnutia	Miesto
25.7. 2008 , 17:00	<i>Čechynce</i>
25.7. 2008, 19:00	<i>Veľký Lapáš</i>
28.7. 2008, 17:00	<i>Malý Cetín</i>
28.7. 2008, 19:00	<i>Veľký Cetín</i>
29.7. 2008, 17:00	<i>Paňa</i>
29.7. 2008, 19:00	<i>Golianovo</i>
30.7. 2008, 17:00	<i>Babindol</i>
30.7. 2008, 19:00	<i>Klasov</i>
31.7. 2008, 17:00	<i>Pohranice</i>
31.7. 2008, 19:00	<i>Dolné Obdokovce</i>
1.8.2008, 17:00	<i>Vinodol</i>

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

4.6.2 Problémová analýza

Definuje konkrétne problémy vychádzajúce zo SWOT analýzy. Analýza je kompletná. Problémy sú formulované ako negatívna situácia, ktorá sa v obci nachádza.

Proces vedúci k zostaveniu kľúčových problémov:

- určenie problémov v obci analýzou slabých a silných stránok,
- definovanie problémov, zoradenie prioritných problémov (logická párová matrica), na ktoré budú vynakladané finančné prostriedky a ľudský potenciál.

Problémová analýza bola zostavená na regionálnej úrovni, ako proces spoločného plánovania a programovania na jednom stretnutí. Problémy, ktoré je potrebné v obci riešiť stanovili zástupcovia všetkých obcí a sektorov. Medzi problémy ktoré je RZ Dolná Nitra schopné riešiť a má záujem ich riešiť patria:

- nedobudovanie kanalizačnej siete,
- nedobudovaná infraštruktúra voľného času,
- miestne komunikácie a chodníky v zlom technickom stave,
- absencia komplexných sociálnych služieb a spoločného sociálneho zariadenia,
- znečisťovanie ŽP a nedostatočné využívanie prírodných zdrojov,
- nevyužitá a schátralé obecné objekty,
- absencia cyklotrás – prepojenia medzi obcami,
- slabá propagácia územia.

Kľúčové problémy boli definované na základe porovnania dôležitosti potreby ich riešenia. Z nich po diskusii a vzájomnej dohode identifikovali tri rozvojové priority.

Na základe výsledkov porovnávania frekvencie výskytu jednotlivých problémov zobrazených v párovej matici boli definované tieto **klúčové problémy**:

- miestne komunikácie a chodníky v zlom technickom stave,
- nedobudovaná infraštruktúra voľného času,
- znečisťovanie ŽP a nedostatočné využívanie prírodných zdrojov,
- slabá propagácia územia.

Po spoločnej diskusii partnerov RZ z nich boli zvolené tieto **rozvojové priority**:

- obnova a rozvoj obcí,
- rozvoj spolupráce a partnerstva,
- ochrana ŽP.

4.6.3 Vízia

Bola zostavená za účasti zástupcov súkromného, verejného, aj občianskeho sektora na verejných obecných stretnutiach a jednom spoločnom regionálnom stretnutí.

Napĺňanie vízie začne dosiahnutím strategického cieľa a investícií do zvolených rozvojových priorít v časovom období do roku 2015.

Vízia RZ Dolná Nitra:

„Regionálne združenie Dolná Nitra vytvorí pre miestnych obyvateľov atraktívne prostredie pre prácu, život, bývanie a zmysluplné využívanie voľného času. Bude zázemím s dobudovanou a kvalitnou sociálnou a technickou infraštruktúrou a atraktívnym priestorom pre oddych, všetko pri zachovaní rázu krajiny a udržateľnej kvality životného prostredia.“

4.6.4 Stratégia

Integrovaná stratégia rozvoja územia regionálneho združenia Dolná Nitra bola zostavená na základe prístupu zdola- nahor, multisektorového prístupu a využitia lokálnych zdrojov. Proces vytvárania integrovanej stratégie rozvoja sa skladal z viacerých etáp :

Miestna (lokálna) etapa

Realizovala sa na úrovni jednotlivých obcí, pozostávala z týchto krokov:

Mapovanie zdrojov

- zber sekundárnych zdrojov: zber informácií od inštitúcií (Štatistický úrad SR, Obvodné úrady),
- zber primárnych zdrojov: zber informácií od občanov (podnikateľov alebo jednotlivcov),

Spracovanie auditu zdrojov

- obsahuje popis situačnej analýzy, ktorý je doložený zdrojmi nachádzajúcimi sa v území, ktoré sú spracované v grafe a v tabuľke,
- realizácia prieskumu verejnej mienky pomocou dotazníka.

Verejné obecné stretnutia moderované facilitátorom boli zrealizované v jednotlivých obciach RZ Dolná Nitra. Súčasťou boli rozhovory o súčasnej kvalite života v jednotlivých obciach, o predstavách občanov akým smerom by sa mala obec uberať v horizonte 20 rokov, rozpravy o slabých a silných stránkach obce, o ďalších príležitostiach rozvoja obce a o prekážkach v jej ďalšom rozvoji.

V procese mapovania zdrojov v území a uskutočňovania obecných stretnutí boli zvolení zástupcovia územia. Ich úlohou bude podieľať sa na vytvorení integrovanej stratégie rozvoja územia v nasledujúcom období.

Územná (regionálna) etapa

- Túto etapu tvoril vlastný proces plánovania stratégie, konala sa za účasti zástupcov RZ Dolná Nitra v súlade s prístupom LEADER - maximálne 50% zástupcov z verejného sektora. Skladala sa z nasledovných krokov:

- Zostavenie vízie a SWOT analýzy územia z uskutočnených SWOT analýz, vízií jednotlivých obcí, situačnej analýzy a výsledkov zrealizovaného dotazníkového prieskumu (jedno stretnutie moderované facilitátorom),

- Zostavenie problémovej analýzy - identifikácia kľúčových problémov a určenie priorít rozvoja jednotlivých obcí, do ktorých bude smerovať podpora do roku 2015 (jedno stretnutie moderované facilitátorom),

- Zostavenie strategického rámca a akčného plánu (určenie kľúčových priorít, strategického cieľa a špecifických cieľov) zostavenie akčného plánu (dve stretnutia moderované facilitátorom),

- Zostavenie finančnej tabuľky – prerozdelenie finančných zdrojov pre jednotlivé opatrenia PRV SR, ktoré sú súčasťou integrovanej stratégie rozvoja, finančné prostriedky slúžiace na chod miestnej akčnej skupiny a na podporu projektov spolupráce (jedno stretnutie moderované facilitátorom).

Časový harmonogram lokálnej a regionálnej etapy a jednotlivé aktivity zostavovania ISRÚ je zobrazený v tabuľke 10.

Tab. 10

Časový harmonogram jednotlivých etáp zostavenie ISRÚ

Etapa	Aktivita	Čas a miesto realizácie
Miestna lokálna	Mapovanie (audit) zdrojov	október 2007-marec 2008, Babindol
	Spracovanie údajov	apríl 2008 - máj 2008, Babindol
	Dotazníkový prieskum	júl – august 2008, Babindol
	Verejné obecné stretnutia	25.7.2007 - 1.8. 2008
	Vyselektovanie zástupcov územia	január 2008 – jún 2008
Územná regionálna	Zostavenie územnej vízie a SWOT analýzy	august 2008
	Problémová analýza a výber rozvojových priorít	29.9.2008 , Babindol
	Zostavenie strategického rámc a akčného plánu	6.10.2008 Klasov,13.10.2008 Vinodol
	Zostavenie finančnej tabuľky	20.10.2008, Veľký Cetín 27.10.2008 Malý Cetín

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

Zástupcovia územia RZ Dolná Nitra stanovili tieto ciele:

Priorita 1: Obnova a rozvoj obcí

Špecifický cieľ 1.1: Dobudovať a rozšíriť infraštruktúru voľného času

Špecifický cieľ 1.2: Zlepšiť a skvalitniť stav miestnej verejnej infraštruktúry

Priorita 2 : Rozvoj spolupráce a partnerstva

Špecifický cieľ 2.1: Rozvíjať a podporovať vzájomnú spoluprácu a partnerstvo

Priorita 3: Ochrana ŽP

Špecifický cieľ 3.1: Zlepšiť stav ŽP

V rámci týchto cieľov boli stanovené nasledovné opatrenia:

Špecifický cieľ 1.1 : Dobudovať a rozšíriť infraštruktúru voľného času

Opatrenia Programu rozvoja vidieka SR, os 3:

321 Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka

Opatrenie Regionálneho operačného programu SR

341 – Regenerácia sídiel

Špecifický cieľ 1.2: Zlepšiť a skvalitniť stav miestnej verejnej infraštruktúry

Opatrenia Programu rozvoja vidieka SR, os 3:

322 – Obnova a rozvoj obcí

Opatrenia Regionálneho operačného programu SR

341 – Regenerácia sídiel

Špecifický cieľ 2.1 : Rozvíjať a podporovať vzájomnú spoluprácu a partnerstvo

Opatrenia Programu rozvoja vidieka SR, os 3:

331 – Odborné vzdelávanie a informovanie

421 – Vykonávanie projektov spolupráce

Špecifický cieľ 3.1 Zlepšiť stav ŽP

Opatrenia OP ŽP SR

3.1. Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

3.2. Minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie

Akčný plán vo väzbe na prístup LEADER

Cieľ 1.1., opatrenie 321 – Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka

Z analýzy silných, slabých stránok a zdrojov obcí vyplýva, že v nich chýba možnosť trávenia voľno časových aktivít po pracovných povinnostiach, infraštruktúra voľného času nie je dostatočne dobudovaná (detské a športové ihriská, športové areály, telocvične, rekreačné zóny).

Problémová analýza hovorí o skvalitnení a rozšírení infraštruktúry voľného času ako o rozvojovej príležitosti. Implementovanie tohto opatrenia by viedlo k zvýšeniu

atraktívnosti prostredia RZ Dolná Nitra pre miestne obyvateľstvo, ale aj pre možných návštevníkov.

Cieľ 1.2., opatrenie 322 – Obnova a rozvoj obcí

Zástupcovia RZ Dolná Nitra po prehodnotení zdrojov stratégie a po vzájomnej dohode dospeli k názoru riešiť nepriaznivý stav kanalizačných sietí v obciach prostredníctvom Operačného programu životné prostredie, cez Envirofond a Regionálny operačný program.

Potrebné je tiež riešenie nevhodného stavu obcí, čo sa týka najmä vzhľad verejných priestranstiev a parkov, ktoré sa nachádzajú v zlom stave. Toto opatrenie prispeje k zatraktívneniu a zlepšeniu stavu životného prostredia v jednotlivých obciach. Výstavba cyklotrás, ktoré by slúžili na trávenie voľno časových aktivít miestnych obyvateľov a návštevníkov by tiež vytvárali vhodné podmienky na rozvoj víkendovej rekreácie a prímestského cestovného ruchu.

Cieľ 2.1., opatrenie 331 – Odborné vzdelávanie a informovanie

Vzhľadom na vzdelanostnú štruktúru miestneho obyvateľstva (39 % z celkového počtu obyvateľov má základné a 39 % obyvateľov učňovské vzdelanie) bola aj v problémovej analýze zadaná potreba budovania a podpory ľudských kapacít a to hlavne prostredníctvom spolupráce a viacsektorovým partnerstvom. Jednotný prístup k vzdelávaniu zástupcov jednotlivých obcí prispeje k multisektorovej spolupráci a k odbornému spravovaniu územia. Zástupcovia územia hovoria o zvyšovaní odborných vedomostí a zručností ako o rozvojovej príležitosti, ktorá bude mať za následok rast dôchodkov miestneho obyvateľstva a napomôže k dosiahnutiu strategického cieľa.

Cieľ 2.2., opatrenie 421 – Vykonávanie projektov spolupráce

Zástupcovia územia RZ Dolná Nitra dlhé roky spolupracujú s Pilišským regiónom v Maďarsku. Spolupráca je založená na vzájomnej participácii v spoločenskej, ekonomickej, kultúrnej oblasti a v oblasti regionálneho rozvoja oboch území. Predstavitelia území uskutočnili návštevy partnerov, s cieľom prejednať konkrétne formy vzájomnej

spolupráce v nastávajúcom období. Oba regióny javia záujem o spoluprácu aj v nasledujúcom období.

Cieľom projektu je budovanie kapacít, výmena skúseností a uskutočňovanie twinningových podujatí. Realizácia týchto aktivít prispeje k rozvoju znalostnej a vedomostnej ekonomiky. Zabezpečí sa dosiahnutie strategického cieľa a zároveň aj špecifického cieľa 2.1. Rozvíjať a podporovať vzájomnú spoluprácu a partnerstvo.

Prierezové opatrenie z osi 4 PRV SR, opatrenie 4.3 – Chod miestnej akčnej skupiny

Implementovanie opatrenia osi 4 PRV SR, č. 4.3 – Chod miestnej akčnej skupiny je nutné na realizovanie stratégie vo všetkých oprávnených aktivitách, najmä na prevádzku MAS, na zabezpečenie jej administratívnej činnosti, na vzdelávanie zamestnancov a členov MAS, organizovanie seminárov, informovanosť členov MAS a širokej verejnosti, publicitu monitoring a hodnotenie implementácie stratégie.

Finančný plán

Uvádza financovanie opatrení osi 3 PRV (osí a cieľov) uvedených v integrovanej stratégii rozvoja implementovaných prostredníctvom prístupu LEADER.

NSK poskytne každej MAS Nitrianskeho kraja spolufinancovanie integrovanej stratégie rozvoja územia dotáciu o prerozdelení ktorej bude rozhodovať každá MAS samostatne. Výška dotácie je 41.492,398,- EUR na obdobie rokov 2007-2013. Financie z rozpočtu VÚC budú poskytnuté na spolufinancovanie projektov jednotlivých opatrení PRV na prefinancovanie neoprávnených nákladov projektov, alebo na financovanie oprávnených a neoprávnených nákladov, ktoré boli schválené v integrovanej stratégii rozvoja územia, ktoré nebudú zafinancované z rozpočtu osi 4, ak sa pre jednotlivé opatrenia použijú všetky naplánované finančné prostriedky štátneho rozpočtu a EPFRV. Finančné prostriedky budú prerozdelené nasledovne:

- 24 895,- EUR bude určených na opatrenie 5.3.3.4.1, kód: 321 – Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka, na prefinancovanie neoprávnených nákladov

jednotlivých projektov schválených v Integrovanej stratégii rozvoja územia RZ Dolná Nitra,

- 16 597,398,- EUR bude určených na opatrenie 5.3.3.4.2, kód 322 – Obnova a rozvoj obcí, na prefinancovanie neoprávnených nákladov projektov schválených v Integrovanej stratégii rozvoja územia RZ Dolná Nitra.

RZ Dolná Nitra bude na opatrenia osi 3 ISRÚ žiadať 2 086 680 EUR. Tieto finančné prostriedky budú prerozdelené na:

-Špecifický cieľ 1.1 - Dobudovať a rozšíriť infraštruktúru voľného času

5.3.3.4.1. OPATRENIE, kód 321 Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka

Zdroje financovania opatrenia 1.1.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo sú uvedené v tabuľke 11.

Výška finančných prostriedkov z verejných zdrojov na opatrenie 5.3.4.1 predstavuje 1 182 180 EUR , čo je 95 % oprávnených nákladov pre podporu 15 vybraných projektov s maximálnou výškou oprávnených nákladov rozpočtu 82 690 eur.

Spolufinancovanie zo strany oprávneného beneficienta finančnej pomoci je 62 220 EUR. Výška dotácie VÚC NR predstavuje 24 895,- EUR.

Tab. 11
Finančný plán pre opatrenie 1.1.1

Opatrenie	Rozsah podpory na vlastný projekt		Spolufinancovanie užívateľom	Finančný plán z toho	
				Celkový rozpočet oprávnených nákladov	Os 4 LEADER
1.1.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	40 000-82 960 eur	5%			
			1 244 400 eur	1 182 180 eur	62 220 eur
Suma spolu			1 244 400 eur	1 182 180 eur	62 220 eur

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

- Špecifický cieľ 1.2. Zlepšiť a skvalitniť stav verejnej infraštruktúry

5.3.3.4.2. OPATRENIE kód: 322 – Obnova a rozvoj obcí

Zdroje financovania opatrenia 1.2.1 Obnova a rozvoj obcí sú uvedené v tabuľke 12.

Výška finančných prostriedkov z verejných zdrojov opatrenia 5.3.4.1 je 769 500 EUR, čo je 95 % oprávnených nákladov na podporu 15 vybraných projektov s maximálnou výškou oprávnených nákladov rozpočtu 54 000 EUR . Výška dotácie VÚC NR je 16 597,398,- EUR.

Tab. 12
Finančný plán pre opatrenie 1.2.1

Opatrenie	Rozsah podpory na vlastný projekt	Spolufinancovanie užívateľom	Finančný plán z toho		
			Celkový rozpočet oprávnených nákladov	Os 4 LEADER	Ostatné zdroje
1.2.1 Obnova a rozvoj obcí	25 000-54 000 eur	5%	810 000 eur	769 500 eur	40 500 eur
Suma spolu			810 000 eur	769 500 eur	40 500 eur

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

Špecifický cieľ 2.1 - Rozvíjať a podporovať vzájomnú spoluprácu a partnerstvo

5.3.3.3. OPATRENIE , kód: 331 – Odborné vzdelávanie a informovanie

Zdroje financovania opatrenia 2.1.1 sú uvedené v tabuľke 13.

Výška finančných prostriedkov z verejných zdrojov opatrenia 5.3.4.1 je 135 000 EUR, čo je 100 % oprávnených nákladov pre podporu 15 vybraných projektov s maximálnou výškou oprávnených nákladov rozpočtu 9 000 EUR .

Tab. 13
Finančný plán pre opatrenie 2.1.1

Opatrenie	Rozsah podpory na vlastný projekt	Spolufinancovanie užívateľom	Finančný plán z toho		
			Celkový rozpočet oprávnených nákladov	Os 4 LEADER	Ostatné zdroje
2.1.1 Odborné vzdelávanie a informovanie	3 300-9 000 eur	5%	135 000 eur	135 000 eur	0 eur
Suma spolu			135 000 eur	135 000 eur	0 eur

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

Celkový rozpočet, z neho verejné zdroje, percento spolufinancovania užívateľom a počet podporených projektov na jednotlivé priority uvádza tabuľka 14.

Tab. 14
Celkový rozpočet na jednotlivé priority

Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenie PRV/ROP	Počet podpor. projektov	Spolufinanc. užívateľom v %	Verejné zdroje LEADER	Celkový rozpočet (eur)
1.Obnova a rozvoj obcí	1.1.Dobudovať a rozšíriť infraštruktúru voľného času	PRV os 3: 3.2.1 Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľov vidieka ROP: 3.4.1 Regenerácia sídiel	15	5	1 201 500	1 261 575 787 500
	1.2. Zlepšiť a skvalitniť stav miestnej verejnej infraštruktúry	PRV os 3: 3.2.2 Obnova a rozvoj obcí ROP: 3.4.1 Regenerácia sídiel	15	5	750 000	
2.Rozvoj spolupráce a partnerstva	2.1.Rozvíjať a podporovať vzájomnú spoluprácu a partnerstvo	PRV os 3: 3.3.1 Odborné vzdelávanie a informovanie 4.2.1 Vykonávanie projektov spolupráce	15	0	135 000	135 000
Spolu					2 086 500	2 184 075
Os 4		4.2.1. Projekty spolupráce	1	0	75 000	75 000
		4.3.1. Chod MAS	1	0	415 000	415 000
Celková suma					2 576 500	2 674 075

Zdroj Vlastné spracovanie (Integrovaná stratégia rozvoja)

Hodnotenie a monitorovanie

RZ Dolná Nitra vypracovalo na hodnotenie a monitorovanie integrovanej stratégie rozvoja hodnotiace a monitorovacie rámce. Slúžia na stanovenie cieľov a opatrení, na priebežné zhodnotenie rozvojovej stratégie a celkové zhodnotenie rozvojovej stratégie, strategických cieľov a jednotlivých aktivít. Pre Monitorovací výbor a Predsedníctvo predstavujú hodnotiace a monitorovacie rámce nástroj zmien na situácie, v prípade, že implementácia integrovanej stratégie rozvoja nie je v súlade s určenými cieľmi. Slúžia tiež na zhodnotenie účinku ISRÚ na rozvoj v obci. Proces monitorovania a hodnotenia sa uskutočňuje u všetkých podporených užívateľov, pri všetkých žiadostiach o platbu. Zber monitorovacích indikátorov a ich vyhodnocovanie vykonáva minimálne dvakrát do roka kancelária MAS. Výstupom je monitorovacia správa, ktorú predloží manažér MAS Predsedníctvu a Monitorovaciemu výboru. Monitorovacie indikátory každej monitorovacej správy sa porovnávajú s východiskovým stavom.

Na hodnotenie efektívnosti rozvojovej stratégie sa využíva:

- Strednodobé hodnotenie: vykonáva sa v prostriedku realizácie stratégie.
- Ex- post hodnotenie: vykonáva sa po ukončení realizácie stratégie.

Hodnotiace ukazovatele pre strategický cieľ a jednotlivé špecifické ciele zobrazuje tabuľka 15.

Tab. 15**Hodnotiace rámce pre strategický cieľ a špecifické ciele**

Úroveň	Ukazovateľ
Strategický cieľ: Zvýšiť štandard života obyvateľov RZ Dolná Nitra vytvorením udržateľnej kvality životného prostredia a zatraktívnením územia do roku 2015	-počet obyvateľov RZ Dolná Nitra, -počet podnikateľských subjektov
Špecifický cieľ 1.1: Dobudovať a rozšíriť infraštruktúru voľného času	-počet obyvateľov využívajúcich nové, resp. zmodernizované a zrekonštruované zariadenie infraštruktúry voľného času -počet aktivít /podujatí zrealizovaných v zariadeniach VČ
Špecifický cieľ 1.2: Zlepšiť a skvalitniť stav verejnej infraštruktúry	-počet obcí so zrekonštruovanými verejnými priestranstvami -počet obyvateľov profitujúcich zo zlepšeného vzhľadu obcí
Špecifický cieľ 2.1: Rozvíjať a podporovať vzájomnú spoluprácu a partnerstvo	-počet zrealizovaných multisektoriálnych projektov
Špecifický cieľ 3.1: Zlepšiť stav ŽP	-počet obyvateľov využívajúcich alternatívnu energiu -počet objektov napojených na alternatívnu energiu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Povinné ukazovatele za opatrenia osi 3 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 LEADER sú uvedené v prílohe 2.

Implementačný rámec pri implementovaní integrovanej stratégie rozvoja územia

RZ Dolná Nitra má nasledovné orgány:

Valné zhromaždenie

Je to najvyšší orgán, tvorený všetkými členmi (právnické a fyzické osoby) RZ Dolná Nitra, medzi jeho hlavné úlohy patrí:

- určuje počet členov v jednotlivých orgánoch RZ, ktorý musí byť vždy nepárny,
- odsúhlasuje organizačný a volebný poriadok na voľbu orgánov RZ,

- volí a odvoláva predstaviteľov Výkonného a Kontrolného orgánu,
- odsúhlasuje ISRÚ a jej zmeny, plánuje jej činnosti,
- odsúhlasuje účtovnú uzávierku a výročnú správu, rozpočet, správu o hospodárení a o činnosti kontrolného orgánu,
- určuje výšku, spôsob a termín úhrady členských príspevkov,
- rozhoduje o členstve RZ Dolná Nitra v iných záujmových organizáciách, určuje do nich zástupcov,
- rozhoduje o zániku, rozdelení a zlúčení RZ,
- prerokúva a schvaľuje výročné správy o implementovaní ISRÚ a hodnotiace správy.

Predsedníctvo (Výkonný orgán)

Orgán pozostávajúci z 11 členov volených na 6 rokov plní nasledovné úlohy:

- volí a odvoláva Štatutárny orgán a jeho zástupcu, členov Výberovej komisie a Monitorovacieho výboru,
- pripravuje zmeny organizačného poriadku, stanov, a vnútorných smerníc, ktoré potom schvaľuje Najvyšší orgán,
- manažuje činnosť RZ Dolná Nitra,
- je zodpovedné za vypracovanie, implementáciu, riadenie, monitorovanie a hodnotenie ISRÚ a strategických dokumentov, ktoré schvaľuje Najvyšší orgán
- schvaľuje projekty a hodnotí integrovanú stratégiu rozvoja územia,
- má na starosti zasadnutia Najvyššieho orgánu,
- manažuje chod kancelárie RZ Dolná Nitra,
- vypracováva výročné správy ISRÚ a prerokováva ich s Monitorovacím výborom.

Výberová komisia

- vydáva posudok a návrh na schválenie projektov ktoré sú súčasťou rozvojovej stratégie, a predkladá ho Výkonnému výboru,
- na návrh kancelárie jej členov schvaľuje a odvoláva Výkonný výbor,
- jeden člen, ktorého určí komisia predsedá na každom zasadnutí,
- počas zasadnutia sa riadi manuálmi vypracovanými kanceláriou a schválených Výkonným orgánom.

Predseda (Štatutárny orgán)

- vedie zasadnutie Výkonného orgánu, alebo tím poveruje inú osobu,

- koordinuje činnosť RZ Dolná Nitra,
- kontroluje činnosť kancelárie,
- zastupuje RZ Dolná Nitra navonok. Výkonný orgán v prípade dlhodobej neprítomnosti predsedu určí jeho zástupcu.

Revízná komisia (Kontrolný orgán)

Je orgánom RZ Dolná Nitra, kontrolu jeho činnosti a voľbu jeho členov (traja členovia volení na 3 roky) má na starosti Valné zhromaždenie. Zastúpenie jeho členov z verejného sektora môže byť maximálne 50% z celkového počtu členov. Medzi činnosti Kontrolného orgánu patrí:

- spomedzi svojich členov si volí svojho predsedu,
- kontroluje hospodárenie a nakladanie s majetkom RZ Dolná Nitra,
- kontroluje či sa dodržiavajú stanovy a organizačný poriadok RZ Dolná Nitra,
- hľadá nedostatky, upozorňuje na ne príslušné orgány a stanovuje lehoty na ich odstránenie.

Monitorovací výbor

Je orgán, ktorého úlohou je monitorovať priebeh implementácie integrovanej stratégie rozvoja územia. Jeho členov schvaľuje a tiež odvoláva Predsedníctvo a to na obdobie implementácie ISRÚ. Zasadnutia monitorovacieho výboru sa uskutočňujú minimálne 2-krát do roka, riadia sa štatútom a manuálmi vypracovanými Výkonným orgánom. Jeho hlavnou činnosťou je monitorovanie, riadenie a implementácia ISRÚ a navrhovanie zmien v súlade s určenými cieľmi integrovanej stratégie.

Personálna matica Regionálneho združenia Dolná Nitra je zobrazená v tabuľke 16, graficky ju zobrazuje graf 2. Z tabuľky a grafu vyplýva, že verejný sektor je najviac zastúpený v obciach Babindol a Veľký Lapáš, súkromný sektor dominuje v obci Dolné Obdokovce a občiansky sektor má najviac predstaviteľov v obci Klasov.

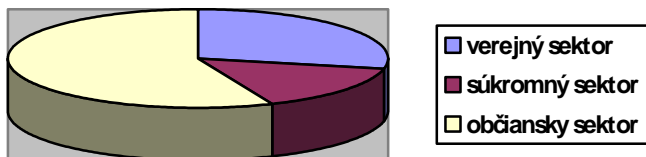
Tab. 16

Personálna matica verejno-súkromného partnerstva

Obec	Sektor			Spolu
	verejný	súkromný	občiansky	
Babindol	2	1	4	7
Čechynce	1	0	0	1
Dolné Obdokovce	1	2	0	3
Golianovo	1	1	1	3
Klasov	1	0	6	7
Malý Cetín	1	1	1	3
Paňa	1	1	1	3
Pohranice	1	0	5	6
Veľký Lapáš	2	0	4	6
Veľký Cetín	1	0	3	4
Vinodol	1	1	1	3
RZ Dolná Nitra	13	7	26	46

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

Personálna matica RZ Dolná Nitra

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf 2

Personálna matica RZ Dolná Nitra

Manažment – kancelária

Kancelária má na starosti každodennú činnosť RZ Dolná Nitra, vedie ju Výkonný orgán.

Činnosti kancelárie:

- má na starosti finančné riadenie, vnútorný audit stratégie a administratívu v súvislosti s implementáciou rozvojovej stratégie,
- pripravuje materiály na zasadnutia Najvyššieho orgánu, Výkonného výboru, Výberovej komisie, Kontrolného orgánu a Monitorovacieho výboru,
- zabezpečuje kontakt s existujúcimi a potenciálnymi užívateľmi integrovanej stratégie rozvoja územia formou poradenstva a konzultácií,
- organizuje tréningové a vzdelávacie podujatia RZ Dolná Nitra, informačné kampane a výzvy pre jednotlivé opatrenia ISRÚ,
- komunikuje s PPA, a zabezpečuje monitoring implementácie stratégie zo strany RZ Dolná Nitra
- zabezpečuje monitoring implementácie stratégie a iné činnosti ak ju tým poverí Výkonný orgán.

Zamestnanci MAS

- zabezpečujú administratívu a realizáciu úloh regionálneho združenia, môžu byť členmi len najvyššieho orgánu:
 - **manažér MAS** zabezpečuje formálnu kontrolu prijatých ŤoNFP od konečných prijímateľov, registruje ich a poskytuje informácie konečným prijímateľom, má na starosti zber informácií pre monitoring a hodnotenie a iné administratívne činnosti MAS.
 - **administratívny pracovník MAS** má na starosti každodennú prevádzku a administratívnu činnosť MAS, vedie evidenciu a predpísanú archiváciu, pripravuje podkladové materiály na zasadnutia jednotlivých orgánov.
 - **účtovník** zabezpečuje účtovnú evidenciu a hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom MAS, nesie zodpovednosť za správnosť účtovnej evidencie.

Finančné zdroje RZ Dolná Nitra

RZ využíva na zabezpečenie svojej činnosti zdroje z členských príspevkov, finančné prostriedky z Opatrenia 4.3 Chod miestnej akčnej a nasledovné zdroje:

- príjmy z vlastnej činnosti,
- výnosy z majetku a hospodárskej činnosti,

- sponzorské príspevky a dary od FO a PO,
- dotácie zo štátneho rozpočtu a rozpočtov obcí,
- pôžičky a úvery,
- výnosy z organizovania kultúrno-spoločenských a športových podujatí,
- výnosy z verejných zbierok, lotérií a iných hier,
- príjmy z publikačnej a propagačnej činnosti,
- granty z fondov EÚ, VÚC a iných podporných programov.

Nedostatok finančných prostriedkov označila manažérka MAS za jeden z najväčších problémov. Nakoľko zálohová platba od PPA regionálnemu združeniu ešte nebola doručená, bolo nútené požiadať o pôžičku na prevádzku.

Propagácia RZ Dolná Nitra

Propagáciu v rámci územia RZ aj navonok (doma aj v zahraničí) má na starosti manažér RZ. Je založená na priebežnom a pravidelnom informovaní svojich členov o činnostiach MAS a o výstupoch z jednotlivých realizovaných projektov. Ďalej má na starosti aktualizáciu propagačných a informačných materiálov o RZ partnerstve a pravidelné zverejňovanie informácií o dianí na území RZ Dolná Nitra na viditeľnom a voľne prístupnom mieste.

Propagáciu a informovanie bude zabezpečovať:

- webová stránka RZ Dolná Nitra,
- webové stránky jednotlivých obcí,
- informačné noviny RZ Dolná Nitra,
- rozhovory v regionálnych a celonárodných médiách,
- články v dennej tlači a regionálnych denníkoch (časopis Farmár),
- propagačné materiály, brožúry a letáky.

Okrem toho budú starostovia jednotlivých obcí oslovovaní prostredníctvom zasielaných sprievodných listov, informácie sa tiež budú nachádzať na vývesných tabuliach v obciach.

Projekty:

Poradenské a konzultačné služby k projektu Rekonštrukcia budovy bývalého notariátu v obci Klasov.

Plánovaný začiatok projektu je v apríli 2010, plánované ukončenie projektu je v októbri 2010.

Plánovaný rozpočet z PRV- LEADER a z dotácie NSK je 4099,55 eur.

Poradenské a konzultačné služby pre projekt Rekonštrukcia obecného úradu, autobusovej zastávky, ihriska a detského ihriska v obci Čechynce.

Projekt prebieha od januára 2010, plánované ukončenie projektu je v novembri 2010.

RZ Dolná Nitra v priebehu tohto roka pripravuje výzvu v rámci PRV os 3: 3.3.1 Odborné vzdelávanie a informovanie. Táto výzva sa už v minulosti uskutočnila, ale z dôvodu nedostatočnej pripravenosti a čiastočného nezájmu občianskych združení nebol predložený žiaden projekt.

4 Návrh na využitie výsledkov

Regionálne združenie Dolná Nitra je verejno-súkromné partnerstvo, ktoré vzniklo v roku 2007 spojením jedenástich obcí regiónu Dolná Nitra za účelom vzájomnej spolupráce v oblasti rozvoja a následne zlepšovania kvality života svojich obyvateľov.

Jednou z prioritných úloh RZ Dolná Nitra je tvorba projektov v súlade s cieľmi stanovenými v ISRÚ, ktoré sú podporované najmä z osi 3 a osi 4 PRV - LEADER.

RZ sa snaží uskutočňovať svoju činnosť v súlade s princípmi prístupu LEADER.

Problémy RZ Dolná Nitra:

- nedostatočná informovanosť členov občianskych združení o možnostiach v súvislosti s rozvojom obcí,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- zlé technické a materiálne vybavenie,
- čiastočný nezáujem podnikateľov v predsedníctve a občianskych združení o činnosť RZ,
- slabá propagácia kultúrneho, prírodného a historického potenciálu regiónu,
- neprehľadná webová stránka s nedostatkom informácií (nezahŕňa informácie o jednotlivých obciach RZ DN).

Návrh na odstránenie niektorých problémov RZ Dolná Nitra:

- vzdelávanie členov občianskych združení získaním finančných prostriedkov prostredníctvom výzvy na implementáciu stratégie v rámci opatrenia 4.1 Implementácia Integrovanej stratégie rozvoja územia z PRV pre opatrenie 3.3.Vzdelávanie a informovanie 3.3.1 Odborné vzdelávanie a informovanie,
- zvýšenie záujmu podnikateľov v predsedníctve o činnosť RZ,
- podpora participácie obyvateľov na veciach verejných,
- tvorba propagačných materiálov zameraných na kultúrny, prírodný a historický potenciál obcí RZ Dolná Nitra a vytvorenie webovej stránky s rovnakým obsahom,

- zmena štruktúry webovej stránky RZ Dolná Nitra z dôvodu jej neprehľadnosti, doplnenie informácií o jednotlivých obciach RZ Dolná Nitra.

Záver

Práca bola zameraná na hodnotenie prístupu LEADER vo vybranom mikroregióne, konkrétne v Regionálnom združení Dolná Nitra. Prístup LEADER je pomerne nový, inovatívny prístup, ktorý je súčasťou osi 4 Programu rozvoja vidieka, ktorej hlavným cieľom je zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva. Financovanie osi LEADER od roku 2007 pochádza z finančných prostriedkov EÚ, z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) na podporu rozvoja vidieka.

Od februára do júna 2008 sa v území RZ Dolná Nitra uskutočnila lokálna etapa spracovania Integrovannej stratégie rozvoja územia. Po jej spracovaní zástupcovia MAS požiadali Nitriansky samosprávny kraj o finančnú podporu na ďalšiu etapu, regionálnu (na budovanie kapacít a dokončenie spoločnej stratégie rozvoja územia). Nitriansky samosprávny kraj žiadosti RZ vyhovel a následne MAS zaradil k ďalším 11 územiám v NSK, v ktorých prebiehala príprava na integrovaný rozvoj vidieka s využitím prístupu LEADER.

Jedným z cieľov práce bolo zhodnotenie integrovanej stratégie rozvoja územia RZ Dolná Nitra. SWOT analýza je konkrétna, jasne formulovaná a zrozumiteľná. Na jej zostavení sa podieľali zástupcovia verejného sektora, aktívne sa zapájali aj občania, čo je základom jedného z najdôležitejších princípov prístupu LEADER, princípu participácie. Výsledkom problémovej analýzy sú konkrétne problémy, ktoré vychádzajú zo SWOT analýzy. Analýza je kompletná, jednotlivé problémy formuluje ako negatívnu situáciu, ktorá sa v obci nachádza. Vízia bola taktiež zostavená za účasti súkromného, verejného aj občianskeho sektora, jej napĺňanie začne po dosiahnutí strategického cieľa a investícií do zvolených rozvojových priorít do roku 2015.

Integrovaná stratégia rozvoja územia regionálneho združenia Dolná Nitra bola zostavená na základe prístupu zdola- nahor, multisektorového prístupu a využitia lokálnych zdrojov.

Čo sa týka financovania MAS, NSK poskytol združeniu dotáciu vo výške je 41.492,398,- EUR na obdobie rokov 2007-2013. Okrem toho získava RZ príjmy z vlastnej činnosti, výnosy z majetku a hospodárskej činnosti, sponzorské príspevky a dary od FO a PO, dotácie zo štátneho rozpočtu a rozpočtov obcí, granty z fondov EÚ a iné.

Ako najaktívnejší sa javí verejný sektor, za ním nasledujú podnikatelia v predsedníctve.

Najväčší problém RZ spočíva v nedostatku finančných prostriedkov. Nakoľko zálohová platba od PPA regionálnemu združeniu ešte nebola doručená, bolo nútené požiadať o pôžičku na svoju prevádzku.

Z výsledkov práce vyplýva, že uplatňovanie prístupu LEADER prináša MAS výhody, ktoré spočívajú napríklad v efektívnejšom a účinnejšom využívaní zdrojov v území, v ich lepšom zacielení na potreby konkrétneho územia, v schopnosti mobilizácie miestnych súkromných a verejných zdrojov, v spoločnom rozhodovaní o umiestnení zdrojov v území, v inováciách, výmene a prenose skúseností prostredníctvom implementácie prístupu LEADER.

Prístup LEADER je dobre fungujúci nástroj, je schopný prispôbovať tvorbu vidieckych politík v súlade s rozmanitými potrebami vidieckych oblastí. Aj preto sa stal neoddeliteľnou súčasťou politiky rozvoja vidieka. V konečnom dôsledku prispieva k zlepšeniu kvality života širšieho vidieckeho obyvateľstva.

Použitá literatúra

1. BELAJOVÁ, A.- SIEBENMANNOVÁ, A 1999. The Theory and Practice of Rural Development. In: Zemedelská ekonomika č.45.1999. 325-328 s. ISSN.
2. DUBECOVÁ, I. 2000. Význam poznania vidieckých oblastí pre tvorbu rozvojovej politiky vidieka In.: Zborník vedeckých prác z MVD 2000. 226-228s. ISBN 80-7137-718-X.
3. De LANDA M. 1997: A Thousand Years of Non-Linear History. Swerve Editions, New York.
Dostupné na:
http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/leader2/index_en.htm
4. Fact Sheet: Prístup LEADER: Základný sprievodca . Luxemburg: Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev, 5-7 s.,2006, ISBN 92-79-02058-7.
5. FALŤAN, L.-PAŠIAK, J.2004. Regionálny rozvoj Slovenska, Východiská a súčasný stav, Sociologický ústav SAV, Bratislava, 2004. ISBN 80-85544-35-0.
6. FÁZIKOVÁ, M.- STEHLÍKOVÁ, B.- LACINA, P. 1998. Základná typológia vidieckych obcí z hľadiska demografického vývoja. In: Zborník "Rozvoj vidieka a problematika vidieckeho obyvateľstva" ., Nitra, 1998. 116-125 s.
7. FÁZIKOVÁ, M..2001. Vidiek, jeho postavenie, problémy a možnosti v sociálno – ekonomickom rozvoji krajiny. In: Pôdohospodárstvo a kvalita života obyvateľstva, SAPV, Nitra, 2001. 95-96 s. ISBN 80-968665-0-8.
8. FÁZIKOVÁ, M.2003. Demografický pohyb vidieckeho obyvateľstva v období transformácie spoločnosti. In: Vidiek- šanca pre rozvoj IV., 1. Vyd., vydavateľstvo SPU 2003, 15 s. ISBN 80-8069-269-6.

9. FÁZIKOVÁ, M. 2005. Rozvoj vidieka v kontexte integrácie SR do EÚ, vydavateľstvo SPU 2005, 91-92, 108-109 s.

10. HLAVA, J. 2010. Implementácia osi 4 LEADER v rámci PRV 2007-13

Dostupné na:

www.unsk.sk/files/regionalny/Leader/kl_prez04.pdf

11. HRADISKÁ, A. 2007, Príklady a skúsenosti prístupu LEADER. In: časopis Náš vidiek, 2007, č.4, Vyd. OZ VIPA a OZ VOKA 7 s., 2007 [cit 2010-03-02]

Dostupné na:

http://www.voka.sk/download/2007_04.pdf

12. JANDOUREK, Jan.2001. Sociologický slovník. Praha: Nakladatelství Portál, s. r. o. 2001, 288 s. ISBN 80-7178-535-0.

13. LAPKA, M.- GOTTLIEB, M. 2000. Rolník a krajina (Kapitoly ze života soukromných rolníku), Praha 2000

14. LEADER+ Magazine : Výber najlepších postupov LEADER+ [online] 2007, č.1, 2-3 s. [cit. 2010 -13-02] Dostupné na:

<http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/bestpractice/bp1_sk.pdf>

15. LEADER+ Magazine: Špeciálne zameranie: Používanie know-how a nových technológií [online] Luxemburg: Úrad pre publikácie, 2005, č. 2, 3 s. [cit. 2010-02-17]

Dostupné na:

http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/magazine/mag2_sk.pdf

16. LEADER+ Magazine: Špeciálne zameranie: Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach [online] Luxemburg: Úrad pre publikácie, 2005, č. 1, 3 s. [cit. 2010-02-15]

Dostupné na:

http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/magazine/mag1_sk.pdf

17. MORAVČÍKOVÁ D. - KUČÍRKOVÁ D.. 2003. Rurálna sociológia. 1. vyd. Nitra : Vydavateľstvo SPU 2003, 25 s., 104-105 s., 116 s. ISBN 80-8069-153-3.

18. PAVLÍKOVÁ G. 2006. Místní partnerství, iniciativa LEADER. In Medzinárodné vedecké dni 2006. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2006, [cit 2010- 26-02]

Dostupné na:

<http://193.87.99.165/mvd2006/zbornik/sekcia3/s3_pavlikova_gabriela_86.pdf>

19. ŠÁLKA J.- SARVAŠOVÁ, Z. 2009. Governance v lesníctve , 1.Vyd., Národné lesnícke centrum, Zvolen 2009, 57 s. ISBN 978 - 80 - 8093 - 086 - 8

20. SLAVÍK V.1994. Rozvoj vidieka 1.vyd. Nitra: Katedra regionálneho rozvoja , PEF VŠP 1994, 67s.

21. TEJ, J. 2004. Vývoj vidieckeho priestoru na území SR. In Regióny - vidiek – životné prostredie: zborník príspevkov z MVD [CD-ROM]. Nitra: SPU, 2004. ISBN 80-8069-4389

22. TVRDOŇOVÁ, J. 2007, časopis Náš vidiek, 2007, č.1 Vyd. OZ VIPA a OZ VOKA 44 s., 2007 [cit 2010-03-02]

Dostupné na:

http://www.voka.sk/download/2007_01.pdf

23. TVRDOŇOVÁ, J. 2007, Projekty spolupráce v prístupe LEADER. In: časopis Náš vidiek, 2007, č.4, Vyd. OZ VIPA a OZ VOKA 5 s., 2007 [cit 2010-03-02]

Dostupné na:

http://www.voka.sk/download/2007_04.pdf

24. TVRDOŇOVÁ, J. 2006. Miestne akčné skupiny typu LEADER a tvorba stratégií sociálno- ekonomického rozvoja. VOKA, 2006, 8 s., ISBN 80- 89274-00-5.

25. DOWER, M. 2004, Vidiek je pre rozšírenú Európu výzvou In: časopis Náš vidiek,2004, č.3, Vyd. OZ VIPA a OZ VOKA 3 s., 2004 [cit 2010-03-03]

Dostupné na:

http://www.vipa.sk/downloads/nas%20vidiek/2004/0403_nas_vidiek_fin.pdf

26. Ex-post hodnotenie iniciatívy Spoločenstva LEADER II, Európska komisia

Dostupné na:

<http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/leader2/index_en.htm>

27. Usmernenie pre administráciu osi 4 LEADER z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

Dostupné na:

<www.rozvojobci.sk/fscommand/akt_leader.ppt>

28. Národný strategický referenčný rámec 2007-2013

Dostupné na:

<<http://www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>>

29. Program rozvoja vidieka 2007-2013

Dostupné na:

<<http://www.zas.sk/eu-fondy/program-rozvoja-vidieka-sr-2007-2013/>>

30. Program LEADER v rokoch 2007-2013

Dostupné na:

<<http://leaderksk.sk/>>

31. Integrovaná stratégia rozvoja územia Regionálneho združenia Dolná Nitra o.z.

Dostupné na: <http://www.nsrv.sk/index.php?pl=8&article=117>

Internet

Tézy o rozvoji vidieka v Európe

<http://www.vipa.sk/modules.php?name=News&file=article&sid=176>

Príprava mikroregiónov NSK na integrovaný rozvoj vidieka – prístup LEADER

<http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=1062>

Prístup LEADER základný sprievodca

http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/library/methodology/leader_approach_sk.pdf

Prílohy

Príloha 1: SWOT analýza Regionálneho združenia Dolná Nitra.

Príloha 2: Povinné ukazovatele za opatrenia osi 3 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 LEADER.

Príloha 1 SWOT analýza Regionálneho združenia Dolná Nitra

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> - čisté a zdravé prírodné prostredie - dobrá kvalita ŽP - priaznivé klimatické podmienky pre rastlinnú a živočíšnu výrobu - priaznivé pôdne podmienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu - vhodný prírodný potenciál pre diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby - vysoká kvalita ornej pôdy - bohatá fauna a flóra - existencia geotermálnych prameňov - existencia chránených prírodných území (Lapášsky park, Klasovský park) a biotopov európskeho a národného významu (Vinodolský háj) <p>Spoločnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> - územie je progresívny typ sídla - vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva - kladné hodnoty migračného salda <ul style="list-style-type: none"> - imigrácia obyvateľov do regiónu - pozitívne hodnoty celkového prírastku – pozitívny demografický prírastok vývojový trend - existencia hustej siete aktívnych spoločenských , kultúrnych a športových organizácií - organizovanie tradičných kultúrnych , spoločenských a športových podujatí - dobrá komunikácia Ocú- občan 	<p>Životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> - existencia čiernych skládok - slabé využívanie existujúceho prírodného potenciálu <p>Spoločnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> - apatia obyvateľstva a slabý záujem o veci verejné na miestnej úrovni - nízka uvedomelosť miestnych obyvateľov k ŽP - nedostatočná koordinácia spoločných rozvojových aktivít na úrovni RZ DN - slabá propagácia kultúrneho, prírodného a historického potenciálu regiónu <p>Materiálne statky</p> <ul style="list-style-type: none"> - absencia kanalizačnej siete v obciach - absencia, resp. nedobudovanie prvkov technickej infraštruktúry v niektorých obciach regiónu - nevysporiadané majetkovo-právne vzťahy - nevyhovujúci stav cestnej siete v obciach a preťaženosť miestnych komunikácií - absencia chodníkov v obciach - absencia zariadenia sociálnej starostlivosti v RZ DN - existujúci kultúrny a historický fond v zlom chátrajúcom stave - absencia klubov mládeže v niektorých obciach RZ - absencia voľného domového a bytového fondu v obciach - absencia športových zariadení v menších obciach RZ DN

<p>Materiálne statky</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkčné a kvalitné predškolské a školské zariadenia - existencia objektov historického významu - existencia separovaného zberu odpadu - dobrá vybavenosť prvkami technickej - vybudovaný bytový fond pre miestnych obyvateľov - existencia ÚPD v niektorých obciach regiónu - existencia programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí - dobrá dostupnosť informačných technológií- internet - existencia web stránok obce 	<p>Ekonomika</p> <ul style="list-style-type: none"> - absencia dostatočného množstva kvalitných ubytovacích a stravovacích kapacít v regióne - absencia doplnkových služieb cestovného ruchu - absencia živnostenských služieb v niektorých obciach
<p>Ekonomika</p> <ul style="list-style-type: none"> - výhodná geografická poloha vzhľadom na okresné póly rastu- Nitra, Vráble - existencia lokálnych centier miestneho významu – Pohranice, Golianovo, Vinodol, Veľký Cetín, Klasov - existencia životaschopných a kvalitných PD s dlhoročnou tradíciou - silné zastúpenie podnikateľských subjektov v oblasti priemyslu- stavebníctvo, strojárstvo, drevovýroba - diverzifikovaná ekonomická základňa RZ DN - ekonomická stabilita firiem podnikajúcich v oblastiach 	

<p>PRÍLEŽITOSTI</p> <p>Životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj ekologického poľnohospodárstva - využívanie alternatívnych zdrojov energie smerom k ochrane ŽP - vybudovanie ČOV (klasické, aj alternatívne) <p>Spoločnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozdvihnutie kultúrno-spoločenského a športového života realizáciou spoločných regionálnych aktivít - zefektívnenie a rozvoj spolupráce s partnerskými obcami doma aj v zahraničí - tvorba nových medzisektorových partnerstiev - podpora participácie obyvateľov na veciach verejných <p>Materiálne statky</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie Vínnej cesty - posilnenie obytnej funkcie obcí podporovaním IBV a výstavby nájomných bytov pre sociálne slabšie skupiny obyvateľstva - vybudovanie spoločného sociálneho zariadenia pre obyvateľov regiónu - rekonštrukcia a modernizácia existujúcich školských a predškolských zariadení - budovanie viacúčelových športovo – oddychových areálov a detských ihrísk v obciach - skrášlenie a úprava verejných priestranstiev v obciach - výstavba a rekonštrukcia 	<p>OHROZENIA</p> <p>Vnútorne</p> <ul style="list-style-type: none"> - pretrvávajúca apatia a pasivita obyvateľov - nevytvorenie bytových príležitostí a podporného systému financovania bývania pre mladé rodiny - nevyužitie chátrajúcich objektov kultúrneho a historického významu - útlm poľnohospodárstva v mikroregióne - nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie a udržiavanie technickej a sociálnej infraštruktúry <p>Vonkajšie</p> <ul style="list-style-type: none"> - zložitý legislatívny systém - slabá dostupnosť podporných finančných zdrojov pre malé obce
---	--

<p>autobusových zastávok</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie a rekonštrukcia komplexnej technickej infraštruktúry v RZ Dolná Nitra - dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov v obciach <p>Ekonomika</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie značených turistických a cykloturistických trás - rozvoj poľovníctva, rybárstva a včelárstva - využitie vodných plôch pre doplnkové služby vidieckeho cestovného ruchu - využitie možností financovania rozvojových projektov z fondov EÚ a domácich dotačných titulov - dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci - podpora podnikateľskej sféry a samozamestnania - vytvorenie spoločného propagačného materiálu mikroregiónu - informačný materiál, brožúra, publikácia o mikroregióne - vytvorenie spoločnej web stránky RZ 	
--	--

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia

Príloha 2 Povinné ukazovatele za opatrenia osi 3 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 LEADER.

Úroveň	Ukazovateľ (názov, merná jed.)	Typ ukazovateľa	Východiskový stav	Cieľová hod. ukaz. do r. 2013	Spôsob overenia a získavanie údajov, frekvencia zberu
Opatrenie Vzdelávanie a informova nie (331)	Počet účastníkov vzdelávacej/ informačnej aktivity (počet)	Výstup	0	150	Monitorovaním u prijímateľov podpory, 2 x ročne, minimálne po skončení projektu, prezenčné listiny
	Počet vzdelávacích dní (počet)	Výstup	0	100	Monitorovaním u prijímateľov podpory, 2 x ročne, minimálne po skončení projektu, učebné osnovy
	Počet účastníkov, ktorí úspešne absolvovali a ukončili vzdelávaciu aktivitu	Výsledok	0	130	Monitorovaním u prijímateľov podpory, 2 x ročne, minimálne po skončení projektu, záznamy vzdelávacích podujatí
Opatrenie: Základné služby pre vidiecke obyvateľstv o (321)	Počet podporených obcí (počet)	Výstup	0	11	Monitorovaním u prijímateľov podpory, 2 x ročne, minimálne po skončení projektu
	Celkový objem investícií (eur)	Výstup	0	1 269 295	Monitorovaním u prijímateľov podpory, 2 x ročne, minimálne po skončení projektu
	Počet osôb vo vidieckych oblastiach kt. majú prospech z realizovaného	Výsledok	0	12 000	Vyhodnocovanie raz ročne na základe realizovaných projektov, záznamy obcí

	projektu				
Opatrenie Obnova a rozvoj obcí (322)	Počet podporených obcí (počet)	Výstup	0	11	Monitorovaním u prijímateľov podpory, 2 x ročne, minimálne po skončení projektu
	Celkový objem investícií (eur)	Výstup	0	826 597, 398	Monitorovaním u prijímateľov podpory, 2 x ročne, minimálne po skončení projektu
	Počet osôb vo vidieckych oblastiach kt. majú prospech z realizovaného projektu	Výsledok	0	12 000	Vyhodnocovanie raz ročne na základe realizovaných projektov, záznamy obcí

Zdroj : Integrovaná stratégia rozvoja územia